

899 962.1.1

303.გზ
8-1

საქართველოს
საბჭოთავო მთავრობის

თავადის

გრ. ორბელიანის

მექსები

K 9/15/ [13]
2.09.

ფაქტი №	ათანი №	
ბუნებ. წოდება №	420	
ფო №	5714	

IV, V 83 (17x12)

თბილისი

ამბარცუმ ეფიანჯიანის სტამბა

1879

1-8

გამოტეული

ქართული წიგნთა გამოტევა ამხანაგობისაგან.

ცენტრალური

წიგნთა
ბიბლიოთეკა

№ 1.

2514
780

ცენტრალური

ანტიმონი

ქე ჭახუგო, სიხარულით დღენი შენნი განატარე:
იმხიარულე, შექექე, ილხინე & შეიყვარე;
ერთსა წამსაც ნუ დაჭკარგაკ, გაქმნდეს სახე მოცინარე.
სიცოცხლითა აწვე დაჭსტები, მხიარულეს გული ვიდრე.

სუ გგონია, სიჭახუგე შარად იუოს განუყრელი:
უღმობელს დროს მიაქუს იგი, მასთან ყოველი სიხარული,
სიტყობაება სიცოცხლისა, არცლა გუჩნების სიუყარული,
ფრიად მსწრაფლად გვესტუმრების, ახ, სიბერე შეგმუხუნალი...

ვითა ვარდის სიტყურთენი მალე ჭსკვნების & განჭქრების,
ანუ სიზმარს საამურსა ხილვა ტებილი გუჩნების,
ესრედ მსწრაფლ ჭრბი, სიჭახუგე, გუალნიც შენნი ვერა ჭსჩნდების:
დაწვთ ვარდობა, ბაკეთ ღიში საუგუნოდა გეშორდების.

ნეტარ მას, ამა სოფელსა ვინცა იგრძნო სიუყარული!
ბედნიერება, თვთ სუნთქვა, შის მიმართ აქუს შეწირული,
უმიხსოდ, ვისაც არ ჭსურს, არცა უწყის სიხარული,
ვისგანაცა გული უბგერს, ვისთვისაცა არს სულდგმული!

შეგობრობასა სიცოცხლე, სიუყარულსა მიც გული!
ამათგან ჩუჩნი ცხოვრება არს ტურთად აღუქებაელი.
წუხილი გუაქეს? მათ მიუერდნე, მუისვე ჭეონ განქარგებული,
მოგენ იმედი, ნუგეში, სიამოვნება, ღიმილი...

ახ, მეც ვიყავ ბედნიერი, მეც მიუწარდა, მეც ვქსტობოდი...
 ტე დღეო სიხარულისაკ, ესრედ მსწრაფლად სად წასკედი?
 მშვენიერო, გახსოვს, ოდეს შუქით ღამეს მინათობდი?
 როს გხედავდი განშორებულს, ჩემს შორის სულს ვერ ვჭოვებდი!.

ნინო წმიდა, 1827.

წვერილი ლექსები

I

საამო არს სახილველად, ოდეს ვარდი ნინას ვპუქას.
 მარამ ვინ ჭსტნას, ვინა სუნავს: ნინა ვარდა, თუ ვარდი ნინას?

II

რა მგამა, თუ ქუჭყანასუ დაჭსტენების ვარდი, იანი,
 თუ გი მაჩუწნებ დიმილით მარტარიტო ბაკე - ღიანი.

III

სიუწარულსა ვერ არს, რათა მარად სურკვა დაჭბერკიდეს,
 თვარა, ვითა ცეცხლს უნივთოდ, არ უძს დიდ ხანს ენთებოდეს.

IV

როს ბუღბუღი ვარდს შეჭსტრეოდეს, უკალობდეს, შეჭსაროდეს,
 მაშინ ეკავს რად არ ჭსტბუენის, რომ მათ შორის სიმძვრად დასჯდეს?

1827 — 1829.

ქა. ზა...სას

წინანდლის კარდო!
სუღითა ტრედო,
გუღითა წმინდაჲ, გამკამი წყარო!

ვითა ტისკარი,
ხარ მადინარი,
რათა მხილველის გუღი ახარო.

იმხიარულე,
ვიდრე სიცოცხლე
შენი მშენებნიერებს, ვით უკავილთ ჭაჭვი;

ვიდრემდის შენ ზე
დაგნათის, ვით მზე,
სიჭაბუკისა ნათელ კარსკუდავი!

ჭმუნვის ღრუბელი,
გულ-დამახელი,
ვიდრე მხიარულს არ შეგხებია;

ვიდრე ამ სოფლის,
დაუდგრომელის,
კარდა ეკლადა არ გადატვლია!

მტირალი ნ... ს...

თუ ტურფანი თვალნი შენნი ცრემლთ აფრქუტკვენ მწუნხარებით,
სულისა შენის ტანჯუნი ან ანს უკეთუ ოცნებით,
მამ მოკედ, მნათო, ჩემს გულსედ შეწუნებულის შვენებით,
ნაცრულად შენსა მე ვიგვენსო შენის ჭმუნვისა შიღებით.

თუ ოცნებით ცრემლსა აფრქუტკ, ეკე ცრემლი, ახ, ვით გშენის!
ვიდა ნამი ზეცაური თვალთა შინა გამობრწყინვის!
ვარდებრივთა ღაწუთა ზედა მარგარიტნი გარდმოცვივის,
თუ შეჭსწყვიტო, შევიანებ, გიმსერ ჩუმაღ ჯ მისარის.

წინანდალი 1829.

მ უ ხ ა მ ბ ა ზ ი

ნუ მასმეკ ღვინოს, — უღვინოდ ვარ მთვრალ შენის ეშხით, —
თვარა მიმუხთლებს ჯ წარმოსთქუმს ენა ყოველსა,
ესდენ ხან კრძალვით დაუარულსა ღრმად ჩემსა გულსა:
უიმედოსა შენდა მომართ ჩემს სიუჭარულსა,
ტანჯუთა, ოხრვათ, იდუმალად მომდინარს ცრემლსა,
ჩემს შესაბრალისს გაშმაგებას ცნობათ დაუანტვიით...
ნუ მასმეკ ღვინოს, უღვინოდ ვარ მთჳრალ შენის ეშხით!

* * *

გულის ურჩისა დასამჰვიდად მცირედ გონება
შემრჩომიდა, ჯ მისიცა გსურს დაბნელება!

ვის დასამონად, იცი, კმარა შენი შეკება,
 ერთი მოხედვა ტრუიალებით, მცირე - უურადდება!
 იცი, მარამა თასს კი მამლეკ მღიმარეს სახით.
 ნუ მასმეკ ღვინოს, უღვინოდ ვარ მთურად შენის ეშხით!

* * *

რადგან არ იშლი ჩემს საკუდავად შენს სასტიკს სურვილს,
 ჯილდოდ ვარდს მამლეკ, ოდეს შეგსვამ თასს აღვსილს;
 მამ მაგის ნაცუღად მასუნე ვარდს, შენთ ღაწუზე გაშლილს,
 მაშინ, გინა, სიხარულით შეგსვამ თვთ სიკუდილს!
 რათ მინდა ღვინო, თუ ვერ გატყვი: გატრფი მთვრალ ეშხით?
 ნუ მასმეკ ღვინოს, უღვინოდ ვარ მთურად შენის ეშხით!

* * *

ზოგჯერ, მდუმარე გიმზერ ოდეს ეშხით აღვსილი,
 მრწამს, რომ ღაწუთ ზედა კარდაგკვრია ნუშის ყვაილი!
 მაშინ მას ზედა დაკონების მკლავს მე სურვილი.
 აწ გინდა მომკლა, გატყვი, თმენის არდა მამქეს ძალი,
 ისმინე, ვდნები, ცნობა არ მამქეს, ვჭბიუდები ეშხით.
 ნუ მასმეკ ღვინოს, უღვინოდ ვარ მთურად შენის ეშხით.

თბილისი 1829.

მ...

მნათობო, თვთ შენ აღმისსენ, რა მემარტების, რასა ვჭკრძნობ,
 რის გხედავ, რად ვჭსწითოუდები, რად ვჭკრტები, ვშიშობ და ვჭსწარობ?

მაშინ რათ ენა სდუმდების, რას შენთან უბნობას ვკვნიდით
და რისთვის ნაცუვლად სიტუჟათა მხოლოდ რხვრათა ვკმეტიველებ?

მრავალ გზის, ვჭეუტავ, არ გნახა, მარამ უოკელს უამს გეძიებ!
რას გხედავ, გულისა სახმილსა, მდუმარედ შეოფსა, აღმიგზნებ.
მაშინ მე, შმაგი, უოკელთა გარე ჩემს საგანთ ვივიწუებ; ✓
ხანა ვკსწყევ შენთა სიტუროვეთ და ხანგი მათვე ვაღმერთებ...

მრავალ გზის, ვჭეუტავ, გივიწუა და ვკმმნაცა ნება გონების;
მარამ, რას გხედავ, გონების რხევა სრულიად არ მესმის...
გული კელმწიფებს და უფრო უძლიერესად შენ კეტროვის,
და გულის მონად შექნილი გონებაც შენდა მოჭეოვინვის!

თბილისი 1829.

გამოსალმება

ს—ს

ვითა ცის ნაში დილითა ვბრწეინვალებს ახლად შლილს ვარდზედ,
მარგალიტ - ცრემლი ცრემლსა ვსდევს ნიშნად ჭმუნვისა შენთ
ღაწკოზე...

სატროუკ! გმორდები და სიტუჟა გერ მიპოვია სათქმელად,
ანუ შენთ ცრემლთა საშრობლად, ანუ ჩემ სახუგეშებლად!

ვერც ცრემლსა ვაფრქუწებ, ვერც გუბნობ თვისსა სიუჟარულს,
თვის ტანუჟათ,
და მით ვარ უფრო უბედურ, რამ ვერა მოვსთქუამ მსგავსად სხუთ!

დავითს

(უკოვსკიდან)

მას უხაროდეს, ვისაცა ლხინი,
მამისის ვარდი, ხმა იადონის
ღ ეშხი, დღეთა ჩუქნთა მასკენი,
ვითარცა უწინ, აწც იამებეს;
იმედსა ჟერ ვინც არ უცდენიეს,
ვინცა სინარულს დაჭსტქერის ოდენ,
ვის გუელი ტრეობით არ დაჭსტკენობიეს,
ღ ოხურა, კვნესა მას არა ჭსტნობენ!
ვითა შეჰედა უკავილთ დაჭურინავს,
მარად მხიარულ, დაუდგრომელი;
იფიწეებს იას, როს ზამზახს ჭსუნავს,
ღ ჭსკამს სიტკობსა, ტუყსდ წამსა ქმნილი—
ეგრეთ ნეტარ მას, გულისა ჭმუნვა,
დავიწეებითა ვინც განაქარვა;
ვინც ოხრავს დღესა, იცინის ხვალე,
ღ მისი ესრედ მიწბის სიცოცხლე!

მარამ ვაი მას, ვისაცა ლხინი,
მამისის ვარდი, ხმა იადონის
ღ ეშხი, დღეთა ჩუქნთა მასკენი,
უწინდელსაუთ, არ იამებეს!
ვისაცა განექრო ბაკეთ დიმილი,
ვინც უთხრა ოხურით იმედს: „მშვიდობით!“

ტრფობისთვის ვისაც დაეხმო გული,

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

და მსუქს სამარქს სიახვენებით!...

პეტერბურლი, 1832.

ლ ბ ი ნ ი

(მიხატვა პუშკინისა)

შე იგი მიუვარს ღზინა, სად თავისუფლება შეეფარდა,
სადაც გულ-წრფელობითა უოკელი მხიარულობდეს,
სადაც საღამოთ ცისკრამდის მხოლოდ „დალი!“ ისმოდეს.
და ვაში აზართეშასა და უანწი თასსა შეჭსტვლიდეს;
მეტ გჭსტრეტდე ჩემსა სატრფოსა, ან მას ჩემი ხმა ესმოდეს,
და იგი ცისკრად ხვეუნაში წარსულსა ღზინსა მუკედრიდეს.

პეტერბურლი, 1832.

ლ ა მ ე

მთოვარე, აპიკთ მოწამე, სიაშით ნათელს მოჭფუნდა.
ნიაკი სუნქელთ უვაკილთგან ჭკრკოდა და ქროლით მოჭბერდა;
ბულებულიც ბუნქში დამალვით ვარდსა გაღობით შესტრფოდა,
და მით გულს ტრფობისა უმეტეს აღმეგზნებოდა.

ვაზნი იურტულთა გარდაშლით ჩემსედ გამარას შეჭსტვლიდნენ.
მუნ სული ჩემი და გული ეშხისა მახით დაეხენ...

ნელიად წამთ სკლა, ღოდინი მოუთმენელსა მტანჯვიდნენ
ღ, კით ჯადოთი მიზიდულ, თუაღნი ერთს მხარეს უმზერდნენ.

ეს რა გამოაქსნდა ჯ განქქრა, ნუ თუ მაცთური ოცნება?
რადა შეირყა გარდთ ბუჩქი, გული რად ესრედ მიკვდება?...
ვიდრე თუაღთ ნახეს, სულმან ჭსტნა საუყარლის მოახლოება;
ჟერ თუაღთ ძლივ ნახეს ჯ მე კი მასა დაუწეე ბაკება...

ჩქნ ორთა ჭსტნი, თუთ სულნი, ერთად შეერთდნენ, შე-
ღუღდნენ,
ჯ სიტკბოების ზღუეს შინა გრძნობათ დამთურაღთან შთაეუღნენ!
გელარა ვჭკრძნობდით გულ-ძკრას, ვერცაღას თუაღნი ჭხედვიდნენ;
უნოდ ქმნიდნი, უგანოდ, განვედით ამა სოფლით ჩქნ!...

სადა ვიუავით მაშინა, რომელსა სასურველს მკარეს?
ცნობა გვეკარგა წამს, მარა სამოთხე იუო წამი ეს!...
ჭფრინვიდნენ წამნი, ჯ ჩქნ კი მათ ფრენა არა გკმენიეს:
ესრედ გონება მარადის ტრფობის აღს აუხრციეს!

მთოვარე, აშივთ მღწამე, სიამოვნებით დაგუმზერდა,
ნიავი სუნხელთ ვეავილთგან ჭერება ჯ ქროლით მოგუმბერდა;
ბულბულივ ბუჩქში დამაღვით ვარდსა გაღობით შეჭსტროფოდა,
ჯ მით გულს ცეცხლი ტრფობისა უმეტეს აღვიკვნებოდა.

მაშინ ვჭსტან ყაზნი სამოთხის, რომ ამა სოფელს არიან!
მარამ, ახ, ყაზნი ეს ტვბილნი ესრედ მაღიად რად ჭრბიან,
გულისა სურვილთ დაცხრომას რომ არ სრულიად გვაცლიან?
ეს არს საწუხარ, რომ ბოღო თუთ სიხარულსაც ჭქონიან.

ცისკარმან აღმოსავალით უამი განურისა გვიგუნსა
 მალიად წარსულა მის ღამის ვიგრძენით მხოლოდ მაშინა.
 დღისა დაგჭსწიქველი ნათელი, რომ ურთა-ერთი გაგუქარნა,
 ღ განშორების ბაგება რეაულის ბეჭედად შეგვექმნა!

ნოვგოროდი, 1832.

ი ა რ ა ლ ი ს

ჩემო იარაღი! ნეტავი, ოდეს
 ღვინით აღესიღნი ვჭსხდეო კელსა მწკანეს;

ჩუწნებურადა,

ძველებურადა,

გჭსწამდეო,

ვიძახდეო :

იარა-იარაღი !

ჟეიერნის მწკადი შიშინით

ტეცხლზედა დასტრიალედე,

უნაჰვა დამტებარი მის სუხით,

მადასა გახვიღვიძებდე.

განურის ღვინით აღესიღი

აზარტეშაცა კელს გვეპურას,

მოთაღი, თეგზი, მწკანიღი

აგვიჭრელებდენ წინ სუთრას,

ცა მშუენიერი,

ცა მშობლიური,

ვისცა ეწერს დიდებს სახეს, ვინცა არღა არს, ვასთვსცა ვისცა ტრეტი!
 წასუღთა დროთა, დიდების დროთა, ყოველი კეთილი თანა წა-
 რილეს.

აწ უცხოს ცის ქიქის შოგთა ვისცა ტრეტი ოხურით ღ ცრემლით
 შოგის წმიდა სამარეს!...

ვინ აღხნდეს გმირი,
 რომ შის ძლიერი
 ბედს დაძინებულს ხმა აღადგენდეს?
 რომელ მარჯვენით,
 ერთისა დაგვრით,

უსულად ვეშასს მიწად დაჭსტემდეს?...
 მარამ ამაო, ჩემო იარაღი,
 არს ჩემი ნატვრა ღ ჩემი როტვა!
 სად აზართეშა, სად არს მწვანელი?
 ღვინის წილ — კვასი, მზისა წილ — ყინვა!
 გარდამხვეწილმან ჩრდილს წუქდიადსა
 სადღა იხილს ცა მშობლიური?
 შენ ხარ შეტყობურდს, მე ნოვგოროდსა,
 გარეთ მკლავს ყინვა ღ შინ უგარი —

გულს ეწუხების, რა აგონდობის დღენი წასულნი ნეტარებისა;
 მარამ მოთქმითა ხუკი-ეცემისა ღ ჭმუნვა მითცა შემცირებისა.

ნოვგოროდი, 1832.

ნოვგოროდი, 1832. წიგნი მეცხრე მთელი დასრულებულია. წიგნი მეცხრე მთელი დასრულებულია. წიგნი მეცხრე მთელი დასრულებულია.

ვირი და ბულბული

(კრილოვიდამ)

9.151 /
209
K

ვირმა ბულბული ერთხელა
ახლას მკდომარე იხილა,
ღ უთხრა: ქება შენის ხმას
თუცა ბევრთაგან მსმენია,
მარამ არ მჯერა, ვიდრემდის
ხემთ უერთ არ გაუგონია.

მისთვის დიდად მსურს გისმინო ღ ვიქმნა მე თუთ მსაჯულად!
რა ესმა ესე ბულბულსა, შესძახა თავისებურად:

ხან დაუსტვინა, დაჭმლერა, ხან ზედ დაჭკვნესა სწულად;
ზოგჯერ ნაზად, ნაზად, მისი ხმა მისუტდებოდა
ღ მაშინ, ვითა სხამო შორს საღამური, ასობდა,
ღ ხან გამა მალევი რაკრავით არესა განადგობდა...

რა მისი ზანხდა გამა არეს,

მე-სვე დადუშდა ვოკული;

ნიავი შეჭსდგა, შესწვიტეს

სხუთა ფრინველთაგ უდიდობა;

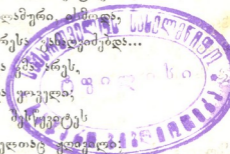
მწეემსმაც ძირს დასდგა დუდუკი, მის ჭმუნვის გამქარებელი,
მგზავრს დაავიწყდა თვისი გზა ღ დადგა მისი მსმენელი!

ბულბულმა თვისი გრძნობანა, თუ სიუწარული, თუ ტანჯუა,
რაცა ვარდისგან მიეღო, ყველა სიმღერით წარმოთქმა.

ბოლოს დადუშდა. ღ მაშინ ვირმა ურები დაუშუა

ღ ჭრქუა:

ჭო! მართლად, შენი სიმღერა არა მოაწეენს მსმენელსა,

მარამ ვი შებრალები, რომ ვერ იცნო ჩუქნსა მამა
 ცოტა მისგანც რომ გასწავლა მის საკვირველი ჭანკები,
 მაშინ მეწმუნე, რომ უფრო შეიქმნებოდა საქები!
 ეს საჭუჭ ბუღბუღს რა ესმა, კინაღამ გული გაუსქდა;
 ჟაჟრით აფრინდა სანრალა ზ ცხრას მთას იქით გადავრდა!
 ტყ ღმერთო! ჩუქნსა დაგეხსენ ესრეთის მსაჭუღისაგან!

ნოვგოროდი. 1832.

სოფლელნი და მდინარენი

(კრილოვიდამ)

სადღაც ერთსა სოფელსა

მატარას ხევში წყარონი ჩაუდიოდნენ ახლოსა.

მარამ ეს ხევი უჩინოდ უოკელს წელს აღელდებოდა,

ღ მაშინ იმა სოფელსა საინლად გააოხრებდა:

ზოგისას ბაღსა ახდენდა,

ზოგსა სახლებსა უქცევდა,

ზოგისა ცხვარა, ქათამი, ზოგის წისკილი მიჭქენდა,

ღ ესრედ ძალად უოკელ წლივ ხარჯსა სოფლიდამ მოჭკრეოდა. —

ბოლოს ერთსა დღესა სოფელელნი,

მოთმინებითგან გასულნი,

შეჭკრბნენ, იუვირეს, არჩიეს

ღ ბოლოს ასე გადასჭრეს,

რომ წყაროთ ბატონს შეჭსიელონ, — არზა მიაერთონ მდინარეს,

რომელიც მიმიედ, თავ-მდაბლად, განცხრომით ქალაქს ჩაუდის.

მისგან კაცისა დანაკურა არა ჭსმენია არა ვის!

— ჩუწნს შეწუხებას წყაროთგან რა იგი ესრეთს მოისმენს,
მათა შეჭტუქსავს, წაართმევს და მოგვემს დანაკარგსა ჩუწნს!

ამა იმედით სოფელენი სსხივლელადა წავიდნენ,

ღ რა ახლასა მივიდნენ,

ნახეს: რაც კარგი მათ ნივთი წყაროთგან იყო წაღებულ,

სრულებით ყველა მდინარეს თუთონ მიჭქონდა შუაგულ!...

მცირეს ხანს გაოცებულნი მწარედ სოფელენი უმზერდნენ,

მერე შეჭბედეს ერთმანერთს ღ თავ-დაკადვით დაბრუნდნენ.

იქ სამართალი ვით ჭმრეოს საწყალმან, ანუ უძღურმან,

სადაცა ქრთამებს იყოფენ ბწერლები მდივანბუკებთან?

ნოვგოროდი., 1832.

ნადირთა ჭირი

(კრილოვიდამ)

ჯოჯოხეთს შინა ნაშობნი ქუჭებისა შესაძრწუნებულად,

ცათა წყრომისა წიშნადა ზოგლენებულნი ამ სოფელად,

ჭირი აღმოჩნდა ტყეებში, განერთსო ყველგან გესლი მის,

ღ დაფრთხენ შიშით ნადირნი, შეუზოვარნი მანამდის,

ვერცა ხეებში, ვერც მთებში ვერა მზოვნენი საფარის!

გამალებულა სიკუდილი, ცელითა ყველგან მიმობის

ღ უწყალსა კელითა, ნადირთა, ვითა თივას მკის!

აღივსენ მთანი ღ ხეენი მსხუწრზლთაგან მისის სიმძაფრის,

ღ თუთ ივინიც, რამელნი როგორმე ცოცხლად გადურჩნენ,

მარად წამს მლოდე სიკრდილის, იეხუბსა ძლივსა
 სახე იგივე აქუსთ ნადართა, მაგრამ გუჯათ ვი იტყალებენ.
 უბედურების დროს ესრედ გაცნინე ამაყნი მდაბლობენ!

ვით ბერი დამძვიდებულა
 & აღარ მტერობს ცხვარს მკელი;
 მეღა სოფელში შემძვრალა,
 მარხულაბს და არს მლოცველი;

მადა შეტკვრია ყველასა, აღარ ვის ახსოვს საჭმელი.
 გვრიტნიც ერთმანერთს დაშორდნენ, გუგუნი მათი არ ისმის.
 თვთ სიუჭარული აღარ ვის ატონდება მათ შორის;
 & მის სიტყვასლე რაღა არს, განუქრეს სიუჭარული ვის?
 ამ ვაების დროს მოიხმო ლომიან რჩევაში ნადირნი.
 მოდიან, მოლაწაწებენ, ძლივს კბილით სულის მტკრელნი:
 შეტკვრენ, & მეფის გარეშე დადუმებულნი ჩამოსხდნენ;
 თუაღ-ყური მკოვს მიჭმართეს & მისგან სიტყუას ელოდნენ.
 „სე მეგობარნო! ჭრქუა ლომმა: მრავალ-გვარ შეცოდებითა
 რა განვარისხეთ თეცხელად & გვჭსჯის ამ სნეულებითა.
 შეკვედროთ ღმერთთა, & ცოდვით ჩუწნ შორის მეტი ვინც იყოს,
 მან თავი თვისი ნებითა ღმერთებსა მსხუტრძლად შეტსწიროს!
 ეკებ მათ ჩუწნზუდ გამწერალთა მოწყალეს თვალით მოგვხედონ,
 გვისმინონ ლოცვა მსურვალე & რისხვა თვისი შეტსწიგიტონ!
 ვის არ გსმენიათ, სე ძმანო, რომ უწინაცა, ბევრჯელა,
 ღმერთების დასამშვიდებლად მსხუტრძელი ასე შეწირულა?

& ესრედ, გულის სიწმინდით,
 ყველამ ცოდუნი წარმოჭსთქოს,
 ან უნებლიეთ, ან ნებით,
 რაღცა ვის შეეცოდოს!

ახ! არა გმადლაჲ, ჩემთვისაც ეს აღსარება არს ძნელი,
მით რომ არც მე ვარ მარტალი.

საბრალლო ცხვრებსა ბევრჲვალა, — არა რისთვისა? — უბრალოდ
ტყუასა კამრობდი უწეალოდ;

ღ ხან, ახ, — წეუელს ეშმაგსა ვიხ არა შეუცდენია? —
მწეუმსებოც გამიგლეჲია!

ღ თავი ჩემი ნებითა აქ მსხუჭმლად მომიმზადია.
მარამ ჭსჯობს, ღომეჲკერ უკვლამ ჭსოქმეს ცოდუა თუსი რიგ-რიგად,
ღ ცოდვით იუღს ვინც მეტი, ის შეიწიროს აქ მსხუჭმლად,
რომ ღმერთნი უფრო არ გასწერენ მართლისა სისხლის დათხევით.

— ჭე შეუეგ ჩუჭნო კეთილო! ჭრქუა მეღამ გუდის მოქნევით:
მეტისა სიკეთისაგან ეგე გგონია ცოდუდა!

თუ სინიღისსა მივდიოთ, აქამდის მშვიგრებს დაგვხრცდა;
ღ ამასთანა, ბატონო, მარტალსაცა მოგახსენებთ,
რომ ცხვრებსა გიდეც უხარისთ, რომ თქუჭნ მათ შეკმას ინებებთ.

ღ მწეუმსებოც კი ახია;
იმ უკუდო ხალხს თუს თავი ჩუჭნს შეიეგდ დაესახია! —

დადუმდა მეღა. მის შემდეგ სხუა პირ-მოთენი ვინც იუუნენ,
ლომს კრძალვით მოახსენებდნენ,

რომ მის ცოდუნი მსუბუქნი სათქმელად არც კი ეღირნენ.
მერე ტიგროსმა, ჭ დათუმა, ჭ მკელმა, — უკვლამ რიგ-რიგით
საეროდ თუსნი წარმოსთქვეს შეცოდებანი სიმშვიდით.

მარამა მათნი საქმენი,
თუთ უსჯულონი, უღმერთონი,
კერც ერთმა კერა გაბუდა,
გამოეცხადათ ცოდუდა,

ღ სულ, ვინც იყვნენ ან კბილით, ან კლანჭებითა მღვდლები,
 ანა თუ მხოლოდ გამაწთლდუნ, კინაღამ გახდნენ წმინდანი! —
 თაჲმდამლად წამოიღმუჯა, რა რიგი ერგო გამბეხს მშვიდს:
 რაჲმც ცოდვილი ვარ! რა მკქმნა? შიმშილთობისა წელიწადს,
 რა ვერსად ვჭბოვე საჭმელი მატდინა წყუელ ეშმაგმა,
 ღ მღუდლისა თივის ძარიღამ ერთი მოკვლიჯუ მე ლუკმა“.
 რა ესე ესმათ, შეჭვირეს მკელთა, დათვთა ღ ტაგროსთა:
 — რაჲ, ეს უსუულთა, ეს უღმერთთა, რას ამბობს, ანა გესმისთა?
 რაღა გვიგვირდეს აბა, რომ ცა ჩუწნსუ იყოს გამწურალი?
 სად გაგონილა სხვის თივა. ღ მერმე მღუდლისა მკჭმული?
 მაგ რქიანს ესე ქუწუნანა სულ ცოდვითა ავესია,
 ეგ უნდა მსხუწრლად დაიკლას, მაგისი ცოდუა მეტია,
 რომ ხორცნი ჩუწნი ღ ხუნიც სრულად მით განიწმინდნენ,
 განჭქრეს ეს სენი, ღ ღმერთნიც, ჩუწნსუდ გამწურალნი დამშვიდდნენ!

ესრეთ ნადირთა გასაჯუს.

ღ დასაკლავად საბრალთა გამბეხი წამოაქციეს!

ამბობენ, ვითომც ბეკრჯულა კაცუბიაცა მომხლარა,
 რომ ვინც უაფილა მშვიდ-წენარი, ის დამნაშავედ გამხდარა!

ნოვგოროდი, 1833.

მ უ ს ა მ ბ ა ზ ი

არავისთვის მე დღეს არა მტალიან,
 საღომესთან სადილად შეძახიან!
 ამას ვამბობ, მე ბეჟანა მკერვალი,
 ქაღებისა ღვინი და თაიგული,

შეენებითა, საცა ვინ აწს ქებულა,
 მისი კარბი ჩემთჳს აწს გაღებულა;
 საცა მივაღ, თან მიმაქჳს სინაჩული.
 მარამა დღეს არავისთჳს მცაღიან,
 საღომესთან სადიღად შეძახიან!

* *

მისი სახე, ვით მოვარე გაბადრული,
 ბრძლის მკერდზე მზის შუქი მოფენილი,
 „ჩემო ბეჳან!“ მისგან სინაზით თქმული,
 რას მაგონდეს, რაგორ არ მოკრძეჳს გული,
 ესდენ ხანი მისთჳსა დადაგული?
 ამიტომ დღეს არავისთჳს მცაღიან,
 საღომესთან სადიღად შეძახიან!

* *

ხშირად ხილვა ემხის ძალის გვაკლებს.
 მისთჳს გუბინ თუმცა სურვიით შელოდნენ,
 მარამ, გინა ცრემლებითა აივსენ,
 არც დღეს გავალ გარეთუბანს, *) მომწეინდნენ:
 სხჳს ტურქიანი მარად მათ მუჳედრებენ.
 მარამა დღეს არცა მართვის მცაღიან,
 საღომესთან სადიღად შეძახიან!

* *

ვით შეშელა სჳს & სხჳსა უვაკილსა
 ზედ დაჭორონავს & ჰსგავს მათგან სუნელსა,

*) სადაცა ჰსცხოვრებდენ ორბელიანნი

მეცა ზოგთან შევექვევი სადილსა,
ზოგთან ვახშამს, ხშირად დამესაც მთელსა...
ჩემს ჭეიფში ვინ იყოს ამ სოფელსა?!
მარამა დღეს არავისთვის მცალიან;
სალომესთან სადილად მქაზიან!

* * *

ქალებზე ვარ ასე თვითონ მოცული,
ხელში ქობა დამრჩების მაგულელი!
მებღანდების თვალებში ზოგის წელი,
ზოგის ხვევნა, ზოგის აღერსი ტკბილი!
ნეტარ მათთან ღვინში აღმომხვდეს სული!
მარამა დღეს არავისთვის მცალიან,
სალომესთან სადილად მქაზიან!

* * *

ბედმან დაამხო რაყიფნი დიდ-კანნი,*)
მარამ მე ვი ისევ ის ვარ ბეჟანი,
რომელს დამრჩა ბურთი და მოკდანა,
ახ, რა რიგათ ვიჭიკჭიკებთ დღეს ორნი!
შახტი ბეჟან, შენია დრო ჯ ღვინი!
დამესხენით, დღეს მე არა მცალიან,
სალომესთან სადილად მქაზიან!

ავლაბრის კაზარმაში, 1833.

*) კაზარმობას.

სავათნავას მიზაძვა

სავათნავა მქვიან, არუთინა ვარ;
ანახანა ვინი, სიტყვით წინა ვარ!
სავათნავა.

ჭიანურო! მადლად, ტკბილად დაუკარ!
ვინცა გაქოს, თავი მდაბლად დაუკარ,
შენსა მტერსა გბილის კრიჭა აუკარ!
ხინიკო, ხინკიკო!

* * *

ავი ვანის წვერი წვევით აივსოს,
ჩემი თასი წითელ-ღვინით აივსოს;
ჩემი გული გწაღად ლხინით აივსოს!
ხინიკო, ხინკიკო!

* * *

ერთხელ მ.ც მჭირა სიამის ვარდი.
შავმან ბედმან უცებ დამკრა, დავარდი,
სოფლის გარეს, ვაის მხარეს გავარდი!
ხინიკო, ხინკიკო!

* * *

უზრუნველად დავმღერდი ერთხელ მეცა ..
გასლით საგსე აწ გულს ისარი მეცა...
ნუგეშადა პურობილსა მექმნას მე ცა!
ხინიკო, ხინკიკო!

* * *

ჭიანურა! აქე გული მის მინა,
ვის ვეტრეოდი სუფით, ჯ მანც მისმინა...
სიამით აწ კეღარ გნახო მის მინა!

ხინიკო, ხინკიკო!

* * *

მაგონდების რა მისს დაწვებდა ხალი,
სიეჭარულის გულს მეკვნება, ახ, ალი!
მოვშორდი, ვესტან რხვრა, გვენსა ახალი,

ხინიკო, ხინკიკო!

* * *

სიეჭარული არს თავის დავიწყება!
ვაის უესკრულს ვგდივარ, — მაგრამ გონება
მანც მასვე შორით ეტრფიადება.

ხინიკო, ხინკიკო!

* * *

ბედმა ადრე მწარე ფიალით მასვა;
არ იკმარა, გულს დახვარი დამასვა!
არ მაკმარა, — გახმაშორადა მას, ვა!

ხინიკო, ხინკიკო!

* * *

ბედო! ჩემის ლხინის ძაფი რად ქსწევიტა?
ჭიანურა! შენც სიმი რადად ქსწევიტა?
მამ შენც, ჩემო თავო ებედო, ხმა ქსწევიტა!

ხინიკო, ხინკიკო!

* * *

მოეცე, მუშაკო, *) ბუღბუღად ქებულა, საქართველოს
ხალხთა მუშაკთა
 ხემს ჭიანურს ადგილა წაღკატს **) ბოღო,
 ეგებ ვინმე ჭსთქუას: კაჲ გზიგოლ საბრადო!

ხინიკო, ხინიკო!

ავლაბრის კაზარმაში პერობილი, 1833,

სალომის ბეჰანა მკარვლის მადიერ ***)

სიხარულა, შკუბაკ, ლხინო,
 ახლისა აკვნის გუშაკნო! მსეში შემოდო!

* * *

თქუტუნ, სულსა აღნაგსა ახდაღ,
 დაჭიერინკეთ თვალ მოუღულად! მსეში შემოდო!

* * *

მე, მისსა მობუღს გენყას
 დაუმღერ ტკბილსა მსე შინას! მსეში შემოდო!

* * *

*) გიორგი თუმანისუვილი, რომელიცა თავის ლექსებში იწოდება მუშაკად.

**) წაღკატის მრავალ ყვაუილოვანი, ა ლექსების წიგნი, რომელიცა აქვნდა მას.

***) სოფიოს დაბადებაზე (შემდეგ ბარონესი ნიკოლაი).

გიმლეკ, გალხენ — განისკენო,
ხემო მაკრატლის გვირგვინო! მზეში შამოდო!

* * *

ეჭვი ვის აქუს. მამა ვინც არს?
ხემსა ნაკერს ვჭსცნობ თუჩად შორს! მზეში შამოდო!...

* * *

ნუ გწეინს კარდო, ყვავილთ მეფავ,
რომ ზოგჯერ იასაც ვჭსუნავ! მზეში შამოდო!

* * *

რა ვჭქნა, გულს ვერ ვეჭვივი უარს:
ვარდიც მიუვარს, იაც მიუვარს! მზეში შამოდო!

* * *

მარამ რაყიფთ ვჭმხერ შენტან როს,
მწვენ, გულზედ მისმენ ცეცხლს-უთოს! მზეში შამოდო!

* * *

შენ სანთელი, მე თვარვანა!
დაე: დაიწოს ბეყანა! მზეში შამოდო!

* * *

სიუყარულმა მათქმევინა;
თვარა მე ვინ, — ლექსი ვინა? მზეში შამოდო?

6...

ტყე საყვარელა, ვის მიერ შვირთასად მიღიწის სიტყვებზე,
ვინც დღენი დამწარებულნი წუნარის ღმილით მინათლე!

ვიდრემდის ტანჯვით ვითჟენდე შენგან სიშორის სამწარეს?
ღ ვიდრე ცრემლით შორიდგან ვუმზერდე სასურველს მხარეს?

სანატრელ ჟამი შეურისა, როს მოვალს სიტკბოებითა;
ცამ შეტმუხვნილმან ჩემდამო, როს მოიდაროს შვეებითა?

ან გული რად ვერ გივიწყებს ჩემის სიტყვების შეკებას,
რომ უგრძნობლობით ქუა ქმნილი ვერ სცნობდეს თვისსა ობლობას?

თუთ სიშორეცა შემექმნა ეშის ცეცხლზედ ცეცხლ დამმართი!
მიკვირს, ესდენ სიუწარულსა ვითა იპერობს გული ერთი?

გჭსტან, ტანჯვით არა გამქრალა გულს შინა ტრფობა ნამდვილი,
თვარა აქამდის სიმწარის შემაშრებოდა შე ცრემლი!

ტანჯვა არს მზრდელი ტრფობისა, დამბერველ ეშის ცეცხლისა,
ტანჯვა არს ვალი ღ მსხუწრბლი უხომო სიყვარულისა.

რიგა 1835.

ჩემს დას ეფემიას

ჩემდა ნუგეშად, ჩემდა შვეებად, სასიხარულოდ,
 ღმერთად გულისა, უდროოდა მწარ დამტანარისა,
 დაო სასურველ! ამა სოფელს შენ დამშთი მხოლოდ,
 და განმასრულებს გულისათვის ბოლოც მსურველისა! —
 ცხოვრების ბნელს გზას შენ მანათი სველის ვარსკვლავით,
 შენის ღმერთით შეტყუებნილი სახე მინათლე,
 შენი ადრესი მშვიდი, წუნარი, მისარის შოროთ,
 და გულ დატანჯულს მენატრების კვალად სიტოცხლე!

სიტოცხლე ჩემი, ძლივს განშლილი სასიხარულოდ,
 ძლივ დილა ჩემი, მზისა ნათლით განწყინებულნი,
 მიჩვენებდნენ მე ამა სოფლის ყუთავილთა მხოლოდ,
 და ახლად ღამეზარს აღმინებდა გულს სიუკარული,
 რომლისა სხივი თუთ ეკალთა შექმნიდენ ვარდად,
 რომლით აღუწილი არა ვსწინობდი ჭმუნვისა ცრემლთა,
 მეგობართ შორის უზრუნველი დავმდებდი მარად
 და სიამითა უმხერდიცა დღეთ მომავალთა!
 აწ სად წარვიდნენ ნეტარების წამნი ძვირფასნი,
 რომელ აჩრდილიც არა დაჭმითათ ჩემად ნუგეშად,
 რომ ჩემსა გულსა მოსკეულნი ჭმუნვითა დასნი
 ესრედა ჭკლეფენ უღონოს მსხრქნელს, შეუბრალებლად?

უცხო გრიგალმა უბედობის დამქროლა ესრეთ,
 რომ ცა, მომთენი ჩემდა ნათლისა, ჭფარა ღრუბელთ ქვეშ;

სიტკობის ფიალი წარიტაცეს მის წვეულთა ფრთხილად
 ზღამდა უფსკრულს ვაებისა, უმწეად, უნუგეშ,
 სადაც ოხუგრანი, აღმოსუღნი გულისა სიღრმით,
 არვის ესმოდნენ ზეჭრებოდნენ ზღუდთა შორას!
 სადაცა ჭსწვავდენ, ვითა ცაცხლა, დაწუთ ცრემლნი დენით
 ზ მათ არ ჭსწევეტდა არავისი კელი ნუგეშას;
 სადაც კერ ვჭსცნობდი ცისკრის ბრწყინვას, გერც მწუხრის ჟამსა;
 სად დღე უნათლად იყო ღამე, ღამე — უვარსკჳლავ
 ზ სად საეგუდიღსა ვინატრიდი, ვით ცის ნუგეშსა,
 თუმცა სამარეს შეედრების, სადაცა ვიყავ!
 მწუხარების დროს ჟამნი მსწრაფლნი ჭკლიან ნელიად,
 ზ უბედურას სასეზდა ღრმად ჭბეჭდენ თვსთ კუბლით.
 არღა აჭეკვდეს გული ჩემა ორგზის ამ სოფლად,
 მახვილი გულით კერ აღჭვდივონ შემდეგ სინარულთ!

ვიყავ უსაზნოდ, უამელოდ! მარამ ოდესმე
 გულსა რაღაცა გაეღებით განახარებდა...
 ან-დავიწყებით, ან შებრაღვით წარსულ სიამე
 თითქოს ჩემს გულში სურვით ნაცნობს, ძველს კუბლს ჭბოებდა;
 თითქოს ჭსცდილობდა განბნეკასა გულის სიბნელის
 ზ, ვით თვსს სადგურს, ჩუწულეებრივ მუნ დამკვიდრებას!
 მარამ მით უგრო გული ჭგრძნობდა ფასს დაკარგულის,
 წარსულთა დღეთა იგონებდა რა ნეტარებას.
 ესრედ აშკენებს სიტურავითა ვარდი სამარეს,
 ესრედ მშუწინიერთ ბაკეთა ზედ იეღვებს ღიმი.

თუმცაღა გულში უზღოზისა ჭიკაძის სიმწარეს, ^{ქართული ენციკლოპედია}
ესრედ ვარდს დამტკნარს დაეცემის უდროდ ცის ნაში!

უზინოდ ჩემთვის მდინარებდენ თულისა წესით
დღენი & თენი, & ვერ ვჭსთელიდი მე მათსა დენას.
შემაშრენ ცრემლნი, მარამ ჭმუნვათ არა განქარვით,
არა თუ ვისგან მე ვისმენდი ნუგეშის - ცემას.
არა! წუჭდაადსა მას სადგურსა სხივნი ნუგეშის
ვერ მყოფინენ საშუალებლად გულსა უბედურს.
ვაი მას, ვისცა ჭსწამს ნუგეშად, ვით მე მიმჩინის,
რომ შევეჩვივე მწუხარებას & ვაის სადგურს!
ჭმუნვისა ცრფხლით გულსა დამწვარს აგრილებს ცრემლი:
შემაშრენ ცრემლნი, & ესეცა შვება მომაკლდა.
მაშინ გონება მექმნა ჩლუნგად & ქუდა გული,
& ან რატ ვიყავ, ან რატ ვარ, ეკლას მაგიწუდა...
მარამ მახსოვს ვი, ერთ გზის შესმა ჭიკტიკი მერცხლის.
ვჭსთქუა, რომ მართლიე მწწამდა იგი ხმად მეგობრისა,
იმიერ სოფლით ჩემს ნუგეშად მოვლინებულის,
& მის მასუხად მსურდა მეცა თქმა სიმღერისა!
მარამ შემზარდა, რა ნაცვლად გმის განსდა ხრიალი,
& კედელთაცა დაერუბულთ წაჭმოსთქვეს ბანი!
გმა ეს უნდაბი იყო ველურ & საზარელი:
გაგონდი, ვჭსდუმენ & გმა ჩემი, მევე ვერ ვჭსტანი!...

მის ყამით ვიყავ, ვით სამარეს, უკმოდ უსიტყუოდ,
ვიდრე დასასრულ ვაების ბჭე არა განმიღეს.

პირველად მზის შუქს თვალთ ვერ უძლეს, დაკრთილნი ვინაღმდეგ,
მერე სიამით მიმოვხედე გარეშე არეს: —

მღინარე იგი, იგივე მთანი, ნიავ მომიჟენნი,
წაგოტნი, კელნი უწინდელეობ ადმწიანდებოდნენ;
იგივე უღრუბლო, უცხელბელ, ცა ნათლოვანი,
მსიარულ ყრმანი თამაშობათ შომიღერიდნენ!

გამოვემსწრაფლე სამშობლოსას, სადაც ვჭვინქედა,
წარსულთა ტანჯუათ, მწუხარებათ დავიწყებასს;
მარამა, იყოს წყეულმცა ესრეთი ბედი.

მშობლის ხვევნას წილ შევჭვდი ახალს მუნ ვაკებასს!...

ვისგან ხუტკეშა მოველოდა, მასი სამარე
თვალთ იხილეს ჭ არ დაბრმაგდნენ მუისვე ეს თვალნი!
უტუნურდა დაკჭმსერდი მის საუღავს მდუმარე,
ღ გლახ გულისთჳს სახუტეშად ვერ ვჭვოვე ცრემლნი!

ვისგან ჭ ვისთჳს განიხაროს აწ გულმან ჩემმან?
ვისა შევჭბრაღდე, რომ ეგებ მით გული განჭვრილდეს?
ღრუბელი ჭმუნვის განმიბნის აწ მისმან ღომმან?
უღროდ დაგბრდი ჭ ცხრკრებათ გული რას დაჭსტებეს?
სიეჭარულისა სურვილი მას ვერ დაუთრობს გულს,
მისი სიცოცხლე ველარ დაჭსტებეს მართლ-სიხარულით,
ეინც სოფელს მუნთალს, საამურის რცხებით აღვსილს,
უმხერს, ვით აწ მე, მიუნდობელ, გამოცდილ თვალთ!
ხვალე არღა მრწამს, ვით ღამეში მაცოური სხივი.

ვინ ჭსთქიანს: ხვალეცა ვიქმნები მე, ვით დღეს ბედნიერ?
ვისწავლე ესე, რას განმეჭრო ბედის ვარსკვლავი,
ღ აწ თუ განვლის დღე მშვიდობით, მწუხრს პირსჯუარს ვიწერ! —

მარამ ნუგეზად, ჩემდა შეკობად, სასახარულად
 ღხენად გულისა, უდროა და მწარ - დამტკნარისა,
 და სასურველ! ამა სოფელს შენ დამშთი მხელად,
 ღ განმასრუტნი გუჭთებობოვან ბოროტ-მხვედრისა!
 მასთვის გლოცავ ცას, შავნა დღენი, ჩემთვის ჭშოთიმილნი,
 არ შეჭსწყდენ, ვიდრე გუწადად ჩემთა თვალთ არ გინიღონ;
 ღ მანის ადეს საუგუნოდ მიუღულო თვადნა,
 მშობლიურ მიწა კელთა შენთა გულს დამაყარონ!

რიგა 1835.

მ უ ხ ა მ ბ ა ზ ი

სულთ ერთნო, მოღხინენო, აწ შეკობით
 თასით, ვამით, ეანწით, აზარავეშებით!
 ღხინის სუფრა მოჭთენეთ უკავილებით;
 ალაკერდა *) დასვით თარო ნაქებით,
 ურჯა ბულეულ ტკბილის ხმით აღუღუნეთ,
 დომშლიმატო დაჭკარ -- დაარაკუნეთ!!
 **
 ღხინის შამა **) სახით არაბისტელი,
 ღვინისა ღ ეშისათვს შექმნილი,
 ტოლუბაშად დასვით ქუდ ჩაკეცილი!
 მის შეკლაშა ვინ არა ვართ ხასწავლი?

*) იყო გამოჩენილი მომღერალი მეფეებისვე დროს.

**) მირზაჯანა მადათოვი.

ღრმობის წლის რომ შეიქნეს, გააგდეთ
დამშლიბიტო დაჭკარ — დაარაკუნეთ!

* * *

სიჭაბუკე, ვით მანისი, მშუწნიკრად
აღუკავდების ღ მისებრ ჭქრების ჩქარად:
უამ, ვისთვის ეს დრო განკლის უგწმობლად,
ღ წის აღით — ეშით არ ჭყოფს გულ დამწკრად!
სიჭაბუკე არს ღხინის დროა მერწმუნეთ.
დამშლიბიტო დაჭკარ — დაარაკუნეთ!

* * *

ვითა ბალი უუკავილოდ, უვარდოდ,
არა მიუვარს ღხინი უეშს-უსატროოდ!
მოდი, მნათო, საკსე თასი საღხინოდ
ჩაკვირიბე, თუგინდ ისე, უბროძტოდ:
შენი თასი არს სადგური სიამეთ!
დამშლიბიტო დაჭკარ — დაარაკუნეთ!

* * *

ვისთა დღეთა მწუხრამდის ნათლად განუღეს?
ვისი მზე არ ღრუბელსა მაჭკარკვიეს?
ვისი ბედის გოჭი სულ აღჩუ დაჭდეს?
არ მიენდოთ დამღუპავს, წეეულს ხვალეს!
დღეს მოხარულთ დღესვე ისიამოვნეთ,
დამშლიბიტო დაჭკარ — დაარაკუნეთ!

* * *

მიმოხედეთ, რაკდენტ კულარ იზოვნით
 ერთად მსხდომთა, მოხარულთ თქუწნათან უოენით.
 სად არიან? ზოგნი შორს კლენან რხვრით;
 ზოგნი უდრად განვიდენ სკაულის ღზინით!
 ამ თქმაში რად, ცრემლენო, სასში შთაცვინდით
 ღ ჭირთ მდეკნი, ღვინო ტუკბილი დამწარხეთ?...
 დამწარხეთ დამწარხეთ — დაჭკარ — დაარაკუხეთ!

რიგა 1835.

ს...ს

კარდი ხარ? — არა!
 ზამბახი? — არა!
 მარამ შენთ ღაწუთზე აღყვავებულნი,
 არიან რჩინი შეზავებულნი!
 ნეტარ მას ბუღბუღს, ზინტ შენს კადრს, ზამბახს
 ზედ დამღერს მარად ეთ ეშის ბანაკს;
 ვინც დასუნოსა
 თმა ღაღანასა,
 დაუდევნელად ბრელს შეკრდზე გაშლილს;
 ანუ შეეხოს
 შენს წელს გიპაროზს,
 სიუჭარულისა სარტყელით მოვლილს!
 სიცოცხლე მისი,
 ვითა მისი,

ნეტარებითა აჭყავდე სხლად,

ღვითა დილა გასაფხულისა საამოდ განვლან მის დღეთა ნათლად!

კვ ორნა თვალნი,

ორნი გარსკჳლანნი,

კუშის სადგურნი, ბრწყინვენ გონებით!

მათ ტრფიანლებით

მიჭმარათაჲ კისტა,

განისნას მისთვის სიხარულის და!

შენთა სიტყურთუთ,

როს გუნდნი მოტრფეთ,

უთოთაჲ გარე დაჭფრინვენ,

ღმრთობაჲ შექმნევაჲ,

სიამით ზღუაში,

გონება გართუდს როს მიგიზიდვენ, —

... მე განმოკრებულს,

გულ-გამწარებულს,

მაშინ გონებით თუ დამივიწყებ,

არ შეკინაზებ :

ოღონდ გი შენს გულს,

ზოგჯერ გახსოვდე ჩემდამო ერთგულს!

თბილისი, 1837.

1881, იპოლიტო

... დასრულდა მისი მოლაპარაკებები... მ...

(ქსპგერს გლახ გულის ხმაზედ)

თაყვანის-მცემელთ როს გუნდი თაკას გეგვება ფარკანებრ,
რადა გსურს უფუელთ მათგანსა, ეჩვენებოდე მშუჭნიგებრ?

მათ უგულოთა ქებათა რად ისქნ სიამოვნებით,
რომ ესრედ ფრიად ჰხარობენ შემცდარნი იმედოვნებით?

ვით დაკარგულს მე მათ შორის გულს მხვდებიან იჭვნი ისრად;
არცა სიტყვით, არც მოხედვით, არა ღირს მუოფ სასუგეშად,

რომ მით ეგებ სულის ღელვა, ესრედ მტანჯვი, დამიწუნარდეს,
გაშმაგებით სიუწარულის ძალა ეგებ დამიმშვიდდეს...

არ უწეი, თუ აღი ტრფეობის ვითარ ძლიერ გულს მეგზნების!
არ უწეი, თუ მას უამს ვითარ სული ჩემი იტანჯების!

მაგრამ გიტნობ, მისთვის მწამხარ... ვუწაღად ღხინი გულს მეწევის:
შორით ვზივარ, შორით გიმზერ, შემოგზარდი დ მეტინის!

თბილისი, 1837.

7881 მხოლოდ

ჩემი პიტიანია

როს ვიყავ ცოცხალ, ვითა შენა, შეითხველა,
 შენა მიუწარდა, შენ ვისტარდი, ვილქენდა
 და დაუიქრებით დაუქმსკრდი საუღლაკებსა!
 შერგო რიგი, და აწ ჩემს საიღლავს დაქმსკრ შენ!
 ამ შენა-ჭსფუღსა ვერა არსი ვერ აწსტდეს:
 ვერცა კელმწიფე დიდებისა გვირგვინით,
 ვერცა უღასაკი შემოსილი ძონძითა,
 ვერც სიჭაბუკე შეენებთა შეჩუღლი
 და ვერც მოხუცი დაღღუღი სიცოცხლით!
 უველა იტყუღას, უველა მოკუღას, დამიწღას,
 და მსოღოდ წრფელი სული, წმიდა, ცხოველი,
 მღუთადა აღვიღას ნაწიღავი მღუთაებრი!

გორი, 1839

მთავარი მისი

—————

მთავარი მისი

* * *

მთავარი მისი

როს გხედავ, მნათო, დიმილით ჩემ გერძოდ წარმოკლენილსა,
 ვივიწუებ უოკელს სიმწარეს, ბუღისკან მოკლინებულსა;
 სულისა ღელავა მშვიდღების, გული ჭკრძნობს გუჟაღად სურვილსა
 და ვნანობ, მიწუევიეს თუ სიცოცხლე ვამწარებულსა!

გორი, 1839.

მთავარი მისი

—————

ალბომში ლ. მკ...

შექსტროვი სვლამოს,
ტვილ-სუნელ-მეურდოს,
მის სიბნელესთან სინათლე რეულს:
ცას ვარსკულვანსსა,
ლაყვარდოვანსს

და შორით გაკვანს სასე-დიდებულს! —
მე მდუმარებით
კვმსერ გაოცებით

შენზე მთავარის შექსა მოდგმულად,
და ღამე ესე,

სიტუროვით სავსე,
მრწამს, რომ შენგან არს დაშენებულად!

მრწამს, ჩქებნის ცისა

მშენიერისა

შენ ხარ ვარსკულაკი, მოსული ქქებენად!

მან ინეტაროს,

ვის მოკეინოს

გულს შექი შენი ტროფობისა ჩიშნად!

მრწამს, ცის ხაოელი,

ვარდის სუნელი,

ერთად რეულნი სულად ქქეულად,

და შენს წმინდა გულს,

სიკეთითა სრულს,

არ ვიცი, სად ვარ!
 გულ-ტკბილად გი ვარ,
 ვჭკრძნობ ამ სიტკბოსა... ეს მხოლოდ ვიცი!
 მაშ უკრძნობლობით,
 გულ-გაქნავებით,
 ნუ დაახელებ ნიჭთა ციურთა!
 უსიხარულად,
 უსიყვარულად,
 რა სანატრელ არს სიმრავლე დღეთა?
 მაშ რამ გვახაროს,
 რამ გვანუგეშოს,
 ან ჭიუნვის ცრემლი ვიხა მოგვხაროს,
 თუ სიყუარული,
 ზე-გარდმო მადლი,
 დუთისა გუბთხევად არ მოგვეკვლინოს?
 შენსა ძელქესეს
 მაქნეს კედრება ეს,
 რაც ვერ ვხსოვქვი ენათ — მიხედუ გულთათა!
 ჯ შორს კაკვასსა,
 ჯ მეც მუნ ზეობასა,
 ნუ მოგვიტონე გულ-სიგრილითა!

გორი, 1840.

* *

ვინცა გნახოს, გუფავცა გნახოს, — არ იგმაროს, კიდევ გნახოს;
თუ მოგ შორედეს ცრემლით ტკბებრსა, ჯ რა გზოგოს, მან ჯალმეერთოს.

მისი სიტყვა, მისი თქმა, თუ არ შენდა არსად უნდა
შენთან მის დღე ბრწყინვალედეს, უშენოდა დაქნელას!

გორი, 1840.

სალამი ბაბოსალმებისა

მეუ ჩაქსენა: მის შუქი გამოსაღმის უამს კაკვასსა,
თავსა ეხვევა ალერსით, ვით ქალი მამას მოხუცსა!
ბუმბერაზ მთანა მდუმარედ ცათაშდის აუედებულნი,
ჭისხედან, ვით დეკნი, სპეტაკის ეინულ გვირგვინით შემკულნი!
მათ გლდოვანთ გვერდთა შავათა ღრუბლნი ზე დაჭსწოლიან
მრისხანებით ქუჩუანას წარღუნითა ემუქრებიან.
განათხულისა ველთა რყე შემოსილი სიმწუნით
მთებისა კალთებს შეამკობს სატკობ სუნხელთა მოთენით;
წუაღნი მთით დაქანებულნი, აღმასკობ უფსკრულს ჭსცვივიან;
თერგი ჭრბის, თერგი ჭლრიალებს, კლდენი ბანს ეუბნებიან!

* * *

შეწუხებული გუმბერ გზას ღ მასზე ეტლსა მიმსრბოლსა
მიმტაცსა უოგლის კეთილას, რაღა გუჩაქუჩს ამა სოფელსა, —
რაღა გვიშვენებს სიტყვას ზეუთრისა სხივითა
ღ ალგამალებს ამ სოფლით სულისა აღმათურენითა!
მიდინარ საცრფოვ? მშვიდაბათ! მარად დღე ჩემი კურთხევა
ცად მიმართ შენთვის მექნება, ვიდრემდის სული მეღვება!
არღა აამონ აწ თუაღთა გული შენისა ხილვითა;
წარკიდეს ჩემი სიტყვასლე უშენოდ შრომით, ზრუნვითა!

* * *

ეტლი ჭრბის... სატრეოთ მოძრდების... თანა ჭსდუკს ჩემი მასსული.
გჭმსეკ... შორს ძლივლა ჭსჩანს... აღარ ჭსჩანს... რადასა ვუმ-
სერ შმაგ-ქმნილი?

სიშორის ნისღრან მიჭთარა თვალთაგან ეტლი მიმსრბოლი,
ღ გუფით ოხურა სიშწარის აღმოუტევე უნებლი...
მშვიდობით! ვინცა დამატებე სიღრცხლის ნეტარებითა,
აწ ვისთჯს გული მიგუნესის, სული ჭსწუხს განძორებითა,
ვის ხილვა არღა შემოსავს სიხარულისა ნათლათა,
არ განმასვენებს მწუხარეს აღერის სძითა ტკბილითა!

* * *

მარამ ამ სოფელს შენს გარდა ვინა მყავს მანუკეშებლად,
რომ შენც განმძორდი, დამტოვე მწუხარებისა მე მსხუჭრძლად?
წახველ, წარმტაცე ყოველი საამებელი სულისა,
ღ ვინ განძილას აწ ვარც ბედისა დაკარგულისა?
ან მე უგუნურს რად მრწამდა ბედისა დაუსრულებს?
აწ დაგჭმითი მარტოდ... მშვიდობით! შენს გულს ნუ ჭშორდეს მშვი-
ანს მწუხარება სულისა, არ აქუს ნუგეში რომელსა, (დობა!
ჭსჯობს ენა ჭსდუმიდეს, ემა შეჭსწუდეს, მოთქმით რა ერგოს გულ-
წელულსა?

* * *

შელამდა... მარტო გჭმითი ჭმუნვით: ჩემი ჩივილი ვის ესმის?
დაურუვდა არე... მხოლოდა ვმა ისმის მხოვეერ გუშაგის.
მხოლოდ ჭსჩანს, მთანი მდუმარედ აყუდებულან ცათამდის,
ღ ყაზიბესა საამოდ შედა ვარსკუფლავი დაჭნათის!
წყალნი, მთითი დაქანებულნი უფსკრულსა იკარგებიან,
თერგი ჭრბის, თერგი ჭღრიალებს, გლდენი ბანს ეუბნებიან!

ვლადიკავკაზი. 1841, მაისის დღესა.

* * *

ჭეი გონებაჲ, დაივიწყე ჩემ სანუგეშოდ,
 რატ იყო — იყო, სუ იგონებ დღესა წარსულსა:
 მის მოგონებით მხოლოდ გულისა მიკლავ უწყალოდ,
 და ფუჭს სიტყვსაჲს მაწიქვდიანებ გამწარებულსა!

თბილისი, 1843.

მიზაძვა კუზკინისა

Даръ напрасный, даръ случайный.

სიტყვსაჲ ფუჭო,
 უბრალო ნიჭო,
 რად მოუწინარ ჩემთვის ზენასა?
 და თუ მიწოდა
 არსით სოფლადა,
 რასათვის მიმცა მსხუტრზღად ტანჯუასა?
 რად მომცა სული,
 ვნებით აჯკსილი,
 გონება ეჭვით შეშფოთებული.
 და აწმყო — არად,
 წარსული — სიზმრად
 და მატუნებლად თუთ მომავალი?
 ანუ საკანი
 რა არს, კერ ვსტანი,
 ამა სოფლადა ჩემისა მოსვლისა?

ღ გულ - უკრძნობით,
უსასრულობით,

ვად დაბრძანებით გზასა სივრცელის!

მაშ რად არ მკითქმის
რა კვამსურ ჩემის დღის

ესრად უმადლოდ ერთგუარ დენასა:

სივრცელსა უკვლავ,

უბრძალავ ხიჭო,

რად მოუციხარ ჩემთვის შენასა?

თემირხანშურა 1847.

სამილიტონს სხვისთვის

მ რ ზ მ ნ ე ბ ა

აჭა ადგილი, აჭა ის არე,

სად კელმწიფობდი მშეკნიერებით;

ჭალაკი იგი, მდინარე

ღ გაზაფხული მის ფეროვნებით!

სადგა შენ იუაკ, მუნტა ევანდინი

უმკეტეს სუნსელთ აღმოუშეინვიდენ;

მზე ბრწყინვალებდა; აშიგ-ბუღბუღნი

შენდამო ქებას ტკბილად გალობდენ!

გახარებულნი შენის შვენებით

ნიაკი ფრთეთა აზოდ განშლიდა;

ხან შენსა კაკებს ნაზად შეხებით

ხან შენსა ლეჩაქს ეთამაშიდა!

სადა შენ იყავი, მუნცა მე ვარბოდი,
 გულ მხიარული, სულ - აღტაცებით;
 ვითა წყალობას ცისა, ვკლდოდი
 შენს ერთს მოხედვას ღმობიერებით!

სულ განახული, ვითა ანგელაზსა,
 გიმხერდი ვრძაღვით, გულ-ძგერით, სურვიით;
 გისმენდი ტკბილად ხმა-სიწარხოზსა
 ტრფივადი შენდა სულის შეწირვით!

აწ მასვე ადგილს კვში ვარტო ჭმუნვით...
 ზ დრო წარსული თვალ-წინ მესატვის,
 რას გულს მინათდი შეკნების სხივით,
 მსურდა ცხოვრება შენთან და შენთვის!

დრონი წარვიდნენ... თანა წარიღეს
 გულისა გრძნობა, ძალი ტრფობისა;
 მარამა მე ვი მარად მახსოვდეს
 იგივე დრონი ნეტარებისა!

აწ არც ვი მიცნობ, — გულით იცნალე...
 ამ მოგონებამ არ შეგაწუხოს:
 შენ განსკვნებით აღონდ იცოცხალე
 ზ მე თუ გინა, საილავმა მთვაროს.

წინანდალი 1851.

ლირიკ. ოს — ის ღარღები

როდის მოხბანდები, ჩემო ბავჯონო,
ფეხქვეშ გაგეშალო ფიანდაზადა!...
სავათნავა,

ეს რა ცუცხლში ჩავარდნილვარ, სადა ვარ?
გული მეჩვის სასიკუდილოდ შხადა ვარ!
ძაღვსავითა ვგდივარ აიმ ქუჩაში;
ვჭყარაულაბ ერთის ვისმეს კარებსა,
ერთს მოაჯირს, ორს ზატარა ოჯახარსა,
მგებ ჩემი შხე იქიდან აღმოჩნდეს!
ეშისაგან გონება-გამოცდილსა,
მზე ჭბრწყინავს, თუ თოვლი მოდის, არ მესმის!
განა ღამით ძილი არისლა სადმე,
ანუ დღისით განსკუნება გულისა?
ან ვიღასა აკონდებს სადილი,
ანუ ღამით აბანოში ღებინტი?...
ნაბად-გახვეული ვჭგდივარ ქუჩაში;
გახრავ, მაგრამ ჩემი დარდი ვის ესმის?
ვინც გაიკლის, მკითხავს. აქ რას აკეთებ?
— შენ რას ნაღვლობ, მე რას გიშლი, რა გინდა?
მითილი ხარ, თორემ არა მკითხავდი.
მოდი ამ ვირს ეშხე ელაშარავ!
ჩემი დარდი, თვალის ჩინა აქ არის;
ერთი მითხარ მე სად უნდა წაყიდე?
თვალის ჩინო დროა რომ შემობრალა:
მომარჩინო ამდენ დავიდაჩაბას!
გამობრწყინდე მოაჯირსე მზესავით,
შირ-დავეზო, მიწას მადლად ვემთხვიო!

გამაგონო სიწინისის ემა შენი,
სიუჭარულის სიტყვით გუფი მიღწინო!

ახა შემომხედე ღამას თუალებით,
ნახე, როგორ გაკდიდგატდე, გაკმეოდე?
მაშინ მნახავ, თავი ცაშდის ამუღოს,
ჩემს მადლად არსად არავინა ჰსწნდეს!

შემიძლიან მაშინ ვებრძო ქუჭყანას:
შენი ეში იმდენს მამცემს ძაღსას!

ქუდ ჩაგეცით, ეელსე ჩითმეღინით,
რა ქევქევით გაკვსწევ ორთაჭაღისკენ!

მტკუნის ზიწს, ჩარხთან, თავის დაზათებითა,
სუფრა გაშლით, დამხუდენ იქ დარღიმანდნი;

იქა მნახონ, რა შეკვქქნიღვარ, ვინა ვარ,
რა მადანი მიპოვნია ბედსა!

საკინძ ჩამოხსნილი, ეელში ვამითა,
სიხარუდით ვსვამდე შენს სადღეგრძეღოს!

გოგორი 1860.

მ უ ხ ა მ ბ ა ზ ი

მუხამაზო, რა ცუბილი რამ ხმა ხარო.
ჩამჩი-მეღუო.

გინდ მეძინოს, მაინც სულში მიზიხარ!
თუაღთ ავასელ, ზედ წამწამსედ მიზიხარ!

ემასავითა მე ერთგული შენი ვარ,
გინდა მკლავდე, არას გეტყვი — შენი ვარ.
სადაც წახვალ მე მაშინვე იქა ვარ,

გინდ ვერ მნახო, იცოდე, რამ იქა ვარ
 რას გაწუხებ? მე სეხთვსა იქა ვარ,
 ჩემთვის სუძად გამობო: „რა ღამაზი ხარ!“

გინდ მეძინოს, მანც სულში მიზინხარ,
 თუაღთ ავახელ, ზედ წამწამსკედ მიზინხარ!

* *

რტო აღვისა შენი წელი მგონია;
 მაგ წელსკდა ცინარტეედა მგონია;
 ეგ თუაღები ცაში ელვა მგონია;
 ვარდას სუნი შენი სუნთქვა მგონია;
 როს მეღინოს, ვჭსთქვა: „გეთაუვა, ჩემი ხარ!“

გინდ მეძინოს, მანც სულში მიზინხარ,
 თუაღთ ავახელ, ზედ წამწამსკედ მიზინხარ!

* *

ათი გზა მაქუხ, ათივე შენგენ მოდის!
 იტირები მაქუხ, წინ შენი სახე მოდის!
 მინდა რამ ვჭსთქუხ, შენი სახელი მოდის!
 ჩემს გულში რა ამბებია, რა მოდის?
 ერთხელ მანც მეითხე: „აგრე რათა ხარ?“

გინდ მეძინოს, მანც სულში მიზინხარ,
 თუაღთ ავახელ, ზედ წამწამსკედ მიზინხარ!

* *

ჩემს დარღებსა ვინ ინაღვდის, ვინ არის?
 ვის რათ უნდა, ღოპიანა, ვინ არის?
 მკვდარია, თუ ცოცხალია, ვინ არის?

ქუჩებზეა აბა რაა, ვინ არის?

შენ არ მეტყუო, ვინც, სულთ ნაწი ხარ!

ვინდ შეძინოს, მანც სულში მიზინხარ,
თუაღთ ავახელ, ზედ წამწამსედ მიზინხარ!

* *

ორთაჭაღის ბაღში მნახე, ვინა ვარ!

დარდიმანდის ღვინში მნახე, ვინა ვარ!

ფსებით ტოლუმბაში მნახე, ვინა ვარ!

აბა მუსტის გრავში მნახე, ვინა ვარ, —

მამინ შეგივარდე, ჭსოქუა: „ძვირფასი ხარ!“

ვინდ შეძინოს, მანც სულში მიზინხარ,
თუაღთ ავახელ, ზედ წამწამსედ მიზინხარ!

კოფორი, 1861.

ГОРНЫЯ ВЕРШИНЫ

ЛЕРМОНТОВЪ.

მთანი ძაღანნი,
 მიმსვიდებულნი,
 ღამისა ბნელში მიეცნენ ძილსა;
 მეუდრონი ველნი,
 ტკბილ საყნოსულნი,
 გულს უგრძობენ შრომით ძლეულსა!
 ვმა არსით ისმის...
 არა რა იძვრის...

არც გზასე მტკვრი, არც ხის ფოთოლს!

ჭეშენვენს სიმშვიდით

ცა ვარსკვლავებით,

ქუჩისა ტკბილად მოსვენებულნი!...

— რა გაქვს, ძმაგ მგზავრო,

გულს სამწუხარო,

ამ დროს შემოეთვით რომ მიაჭენებ?...
შედეგ წამს ოდენ,

მიმოიხედენ...

ღ გულს მშვიდობით შენც განისვენებ!

გოდა, 1864.

ს ა დ ლ ე ბ რ ძ ე ლ ო

ანუ

ომის შემდგომ ღამე ლხინი, ერევნის სიახლოვეს

შეჭსწედა ბინდისას ომი საზარი,

დადგოდა არე, სად ჭეჭუნდა ბრძოლა;

გამარჯვებითა მოიღესენს ვარძი,

ურდო ცეცხლებით განათებულა!

აჭა, მთავარეც ნელიად შექსა,

ვითა ნუგეშსა, მოგწუენს საშეკვლად;

შეკეპტეთ, კინც დღეს გადურჩით ომსა,

გწულავცა გუჩქმნების ზეცა მთავრეკლად!

ძმანო, მორიგის საკსე ფიალით
 ჩუწნდა მოუსხდეთ ტეტხლსა ანთებულს;
 ვესაღმთ, ვინცა სიგუდილის კელით
 დაეცნენ ომში დღეს რისხვით წასულს!

ღ შენ, ჭე ღვინოვ, უოვლად ძლიერო,
 ღხინით, შექცევით გულნი აღგვიგზნე;
 გულის ჭირთ მდევნო, ნიჭო ციერო,
 ვინ არს, რომელ გსვა ზ არ აღხინე!

მ ხ ე დ ა რ ნ ი

ჭოი შენ ღვისოვ, უოვლად ძლიერო,
 ღხინით, შექცევით გულნი აღგვიგზნე
 გულის ჭირთ მდევნო ნიჭო ციერო,
 ვინ არს, რომელ გსვა ზ არ აღხინენ!

ს ა დ ლ ე გ რ ძ ე ლ ო +

ძმანო, აღვაესოთ ფიალა წინაპართ მოსახსენებლად,
 რომელთა დაჭსდკეს სიტოცხლე მამულის ასამაღლებლად,
 რომელთა სახე დიდების სხივს მოგვოფენს გასამხნეეებლად,
 რომელთა სული მაღალი ჩუწნე მიგვიზიდებს ცად მაღლად!

ვითარცა ტეტხლი მარტოდა ჭჩანს ველსა ზედა შთომილი,
 რომლისა გუამლი ჭყერში ქარის შებერვით არს მქრალი, —
 ეგრეთ იქმნების აღხრცილ ამ სოფლით მისი სახელი,
 გზა ცხორებისა ვინც ვანულა ზ არ აღბუჭდა ნაკალი!

ვინ გკითხვას, ვინა გვიჩუქნოს, საადა ჭსტოვებდენ ძველ-გმირნი?
 დრომან შემუსრა, აღჭკავა მიწით მათნიცა საფლავნი;
 მარამ, ჭსტოვხლან ჟერეთაც დიდების მათ მყოფანი,
 მათი სახელი, მათ ხმალი, საქმენი სახელგანნი!

ძმანო შადვიით მივმართეთ თუაღნი
 წასულთა ძველთა საუკუნეთა;
 მათში სახენი ჭსნანან ნათელნი
 გმირთა, მამულის განმადიდეთ! ..

ეს ვინ გამოჩნდა? ვისი აზრდილი
 დაჭმსერს ივერსა ჩაფიქრებითა?
 ნუ თუ ველარა უცვნია შვილი,
 მისგან აღზრდილი ტრფიალებითა?

შენ, ჭე თარნაოზ, ჭქმენ ერთ-მთავრობა,
 შენ მოეც ქართველს წიგნი შირველი,
 შენ დაუმკვიდრე ერსა ერთობა
 და ერთობასა წესი და ძალი!

და ივერიის აღჩნდა მეფობა,
 და განძლიერდა შენისა სიბრძნით
 შოროსა განითქმა მისი გმირობა
 და მის მეფენი დიდების ბრწყინვით!

ქრისტეს ნათელთ განათლებული,
 მეფე მირიან ჭბრწყინავს გვირგვინით,
 ჟუჟარისა ძალით გარე-მორტყმული,
 შეჭმუსრავს კერძთა მათის ბომონით!

ღ განჭქერა ახლის აღთქმისა ძალით
 ძველის ივერის ბნელი რწმუნება;
 ქართუწლთ მიხედვს ცას სინარულით
 ზ საუკუნო ჭსტნეს მუნ ცხოვრება!...

მეზარადს მკელ-ლომ კამოსახული,
 კელსა მახვილით, ვინ მოვალს გრგვირვით?
 ვით ბრძოლის ღმერთი, თვთ მბრძანებელი,
 მზად არს საომრად სახე - შერისხვით!

ესე არს გმირი ის გორგ-ასლანი,
 რომლის შეხედვით სპარსელნი ჭირთოდენ,
 მისწუდნენ სადაც მას ძლიერნი მგლავნი,
 მტერთა შელეწდენ ზ შემუსრვიდენ!

ზეცა წყალობად, ხუგეზად, ივერსა გაოხრებულსა,
 მეფედ მოუვლენს დავითსა*), ზეკადმო სიყრმით ცხებულსა,
 მხედართ-მთავარსა უძლეველს, გულ-მოწყალესა მსაჯულსა,
 ზე-ჩაგონებით გასწავლულს, ენა - მდინარე მეტეუწლსა!...

დავით ჭსოტქვი: „იეავს ქალაქნი!“ ზ აღმოსტყნდენ ქალაქნი!
 განჭკლე უდაბნო ოხერი, — საესედ დაბობით შეჭქმენი!
 დაჭკარ წერაქვი, — ზ აღჩნდნენ ტამარნი, ტურთვად ნაშენნი!
 მუნ შენთან ღმერთსა ჭმადლობენ გალობით შენნი ივერნი!

*) დავით-აღმაშენებელი, რომელიც გამეფდა მაშინ, ოდესცა საქართველო იყო სრულიად გაოხრებული მაჰმადიანთაგან.

ხმა-ჰყავ ზ ალსდგა ივერი ქუნიქსებრ განასლებული
 დიდების სხივით შემოსილ, მშვიდობით აღუჭკებული...
 აღმსედრდი დაშქრად. — ზ ილტვის სულთან¹⁾ შეძრწუნებული,
 შირვან, დერბენდი ჰყავ სამზღუტად, შენის ხმლით შემოხაზული²⁾

ვარსკუტავად გვინათს სახე ნათელი,
 თუაღნი სიამის გამომატუნნი,
 სარო-ტანადი, ნაზად მრხეველი,
 თითნი ნარნარად ბრალის ნათაღნი³⁾

ვითარცა ღმერთა მშკენიერების,
 ქველ-მოქმედების, სახიერების,
 ვით ტრედი მადლის მშვიდი ზ წენარი,
 ეგრეთ შვენებით მოვალს თამარი!

სხივ-ცისკრავანი მისი გვირგვინი,
 უზურავს დიდებას ზ სათნოებას;
 წინაშე მისსა ძვეკა ზ მუზნი
 განადიდებენ მისსა მეფობას!

მის დროშას მოჭსდევს დიდი ორბელი,
 შოთა უგუდავი, ბრძენი ჭყონდიდი;
 მხედართ-მთავარი დიდი მხარ-გრძელი
 ზ გაშრეველი, დომებრ გულადი!

¹⁾ შამახის სულთანი გაიპარა შეშინებული მეფის დავითის ჭარის მიანლოებითა.

²⁾ მაშინ საქართველოს სამზღვარი იყო: ანი, შამახია ზ დერბენდი. (იხ. ქართ.-ცხოვ.)

³⁾ ანჯონ კათალიკოსის სიტყვა.

თამარის დროშა გასაღეს, შეკრბა დიდუბეს ¹⁾ დასქვრბი;
 კანი ფარ-შუბით, თუში ხმლით, ფშავ-ხევისურს ჭშეკნის ²⁾ ანჭვანი,
 მკლავით ძლიერით ქართლედი, ვით ციხე-სურჯი მაგარი,
 რსი ფეხ-მარდი, მთიულდი ბრძოლაში შეუშოვარი!

მესხი სწაკლითა ქებულდი, გმირი იმერი უდიდობით,
 ჭ მშვილდდრისობით აფხაზი, გურულდი, მკერი მკვირცხლობით!...
 თამარი ღოცავს ჯვართთა, ჯვარს ამხნევს გულის-უხევებით;
 გული მეფისა ზღუა არის, უსამზღურთება წყალობით!...

გალაშქრდენ, მისწუნდენ კარნუსა ²⁾ ერთის შეტევით მიღწევს!
 ღომებრ მისცვივდენ სინაშსა, მის ციხე ზღუაში გარდაგდეს;
 განკლეს არეზი, ³⁾ თავრიზი, ყაფლანქუ გარდაიარეს.

ღ მტკერი გათხრებისა, ღუთის რისხუად უაზმინს თავს დაჭსტეს!
 დრანა იტყალენ...ინილეთ, ქეთევან ნაზად აღზრდილი ⁴⁾
 მამულისათჳს იტანჯვის. საჩქმუნოების დამცველი!

გორც-დაგლავილი შანგებით, მკერდზედა ცეცხლ-ანთებული,
 სულის სიმაღლეს კვიმტვიტებს ზენად დიდებით აღმსრულელი!...

ნათელ-გვირგვინით მოჭსჩანან კახეთის მსხნეფნი გმირები,
 ელისბარ ⁵⁾, შალვა, ბიძინა, მტარკლასგან დატანჯულები!...

¹⁾ დიდუბეს ეძახდნენ იმ მინდორს, სადაც ეწაა არის ნემენცის კოლონია, მუშტაიდის ბაღი ჭ მინდორი ავჭალოსაყენ, — დიდუბეში იდგა თამარ მეფას სასაზღე, რომელშიაც იყო მეორე მისი ქორწილი.

²⁾ კარნუ ქალაქია აწინდელი აზრუმი.

³⁾ კნ. პასკევიჩიან 1827 წელსა სწორეთ ამ გზით განვლო ძლევა-შემოსილის რუსის ჯვართა მიანამდის.

⁴⁾ ქეთევან დედოფალი.

⁵⁾ ელისბარ იყო ჩოღაყაშვილი; შალვა ჭ ბიძინა — ქსნის ერისთავნი.

ტარიგად შესაწირავად მახვილით განგებრლები,
ღმერთს ავედრებენ მამულსა მათ უკანასკნელ სიტყუწბი!

აჴა, ცხრა ძმანი, სახელ-განთქმულნი,
ძმანი გულისთად შეთვისებულნი;
ვით წმიდა მსხუწმული, ცად შეწირულნი,
ერთს უამს, ერთს ომში ერთად დაკლულნი¹⁾,

აჴა ერთ-გული ამილანგარი²⁾,
თავ-დადებითა ძეფისთვის მკუდარი!...
ღმეფის ძალნი ოთხნი ზაალნი,³⁾
თითო ერთ ჯარად დაუასებულნი!...

აჴა სჯულისა წიგნითა ვახტანგ სვე-დამწარებული,⁴⁾
სწავლის მოუწარე, მთვარეული, გონება ამალეული!
უცხლსა წის ქუწმ მარტოობს მისი საფლავი ობოლი,
დაუტირავი ჩუწნთავან, ჩუწნთავსკი დამიწესული!

1) სერგეულიძის ძენი, განთქმულნი ვაჟკაცობითა, დაიხოცნენ ერთად მარაბდის ომში პირის-პირ შაჴბაზისა.

2) ერთმა ზედგინიძის გვარისაგანმა გააფრთხილა მეფე (ვგონებ გიორგი XI) შეთქმულობაზე, რომ ღამე მოკვლას უპირებენ. მეფე არ უჯერებდა. ზედგინიძე თავის სიტყვის დასამტკიცებლად ჰმეფის გადარჩენისათვის, დაწვა მეფის ღოგინში, რომელშიაც იმავე ღამეს მოჴკლეს ჰ აჴკუწეს შემთქმელთა. ამ თავდადებისათვის ზედგინიძის გვარეულობას მეფემ მისცა ამილანგარობა, რომლისაც შთამომავალნი არიან ეხლა ამილანგარიანი.

3) ესენი იყვნენ ერთ დროს, გვარად: ორბელიანი, ბარათაშვილი, ანდრონიკაშვილი — ეუზიანი ჰ ბორჯღისშვილი, მახაბელი. მეფე ირაკლი იტყუადა: თითო ზაალ ღირს თითო ჯარად.»

4) მეფე ვახტანგ მარხია ასტრახანში.

აჭა ივერის ნუგეშ-დიდება,
 თჳსის დროისა გამშვენებელი,
 მამაცთა შორის საგვირველება,
 შატრაჲ კახი, მეფე, ირაკლი! ¹⁾

წარბ-შეჭმუნელი, კმალ-ველ მოწვედენით,
 ვაი მას მტერსა, სად აღხნდებოდა!
 ერთის შეხედვით, მტერთა შემუსრვით,
 ბრძოლა წამსავე გარდასწყდებოდა!

დღენი ამისნი ემსგავსნეს ჩასვენებულსა ბრწყინვით მზეს,
 მის შუქი თუმცა გვინათებს, მარამ ველარ ვმზერთ მისს სახეს!
 მამული ველარ იხილავს ირაკლის კმალსა მღელვარეს,
 დიდება ივერისა მასთან მარხია სამარეს!

მეფისა დროშით სად მიხვალ, ჰე ლევან ²⁾ სულით ნათელა?
 შენ მხოლოდ მამის იმედო, უდროდ მზე-დაბნელებულა!
 მსხრწტზლო ბნელისა მტერობის, შეუბრალებით შეჭმულა!...
 შეირყა ტახტი მეფისა, რა შთანვედ სასულავს ღომ-გულა!

რა ტეტხლი გაჩნდა გაღმა-მხარს, რა გრგვინვა მოდის ბრძოლისა?
 მთლად დაღისტანი მოაწვა გა'აოხრებლად უქანლისა!

¹⁾ კახელები ეძახიან მეფე ირაკლის პატარა კახად; სიმღერაშიაც მოიხსენებენ: «ბატონი მეფე ერეკლე ჩვენი პატარა კახია».

²⁾ მეფე ირაკლის შვილი, მალალ-გონიერი ღ ვაჟაკტი. მეფემ ჩააბარა ამას დიდ-ვაჟაკტობისათვის თავის ბაირალი ღ ორი ათასი გამოჩენილი ვაჟაკტობითა მხედარნი; მეფემ ამის რჩევით დაადგინა მორიგის ჯარი (იხ. ბუჯგოვის წაპისკა). ამობენ ვითომც ლევან მოსწამლა მისმა მეუღლემ. (ნათქვამი თ. ალ. ვ.-ძის ორბელიანისაგან).

ოც-და-რვა დღეა, რა ისმის სმა ომის შეუწყვეტლისა
გაჭირდა... ცხე მასუსტდა... სად არის კელი მხსნელის?

ოჩასის მხედრით სოლომან, ¹⁾ ოთარი ზ რატიშვილი,
ნოდარის ძენი, ზ ბოსტა ²⁾ დავით ³⁾ ზ ბებურიშვილი
განდნენ... დაჭკიულეს... ხმაღ-ღ-ხმაღ, შუა გააპეს ლეკთ ძალი,
ღ გამოიხსნეს მბრწეინავი გახეთის თრული ვეპრელი!

დიდებულ სახით, გულ-უშიშარი,
ვინ არს რომ მისგან მტერი იშიშვის?
ჭარის იმედი, მტეიცე საფარი,
ძლევა მის დროშას წინა-მოუძღვის!

შენ ხარ, ჭე დავით, ⁴⁾ გმირი ლომგული,
ვინ იუავ მტრისთვის, ვით ცისა რისხვას;
მარჯულებას გეპურა სიკუდილის ცელი,
სადაც შექსძახე, მუნ იყო მტერთ სრწას!

1) სოლომან ზ ოთარი იყვნენ ძმანი ქვაბულაშვილნი.
2) მეფე ირაკლის, ძალიან დამარცხებულსა ალაზნის პირზე ჭარელები-
საგან. დაუდგა დაღალულობით ცხენი. მეფემ სთხოვა ქიზიყის მოურავს
თამაზ ანდრონიკაშვილს (ცხენი ზ მან მოასსეხა: «ბაჯონო. შემომიჭექეთ ზ
ორნივე ერთად მოვრჩებით, თორემ მტერი ახლო მოგვდევეს.» «შენც შე-
გარცხვინა ზ შენი ცხენიცა», უპასუხა ბაჯონმა. ამ დროს მოადგა უმაწვილი
კაცი, ჩამოხტა ცხენით ზ მოართვა მეფეს; ზ ამით მეფე მორჩა განსაღდეღი-
საგან. ეს უმაწვილი კაცი იყო ბოსტა, რომლის გვარი მეფისიგან გააზნაურ-
შვილებული ეწოდებოდა ბოსტაშვილები.
3) დავით იყო ბარათაშვილი.
4) დავით სარდალი ორბელიანი, განთქმული ვაჟაფრობითა ზ სარდლო-
ბითა; ეს იყო მიზეზი დიდის გამარჯვებისა ახალ-ნანსე ერევანთან ზ ასპინ-
ძის ომშიაც ოსმალ ლეკებსზე.

ღ ზაქარია, ¹⁾ მიწისა მგელი,
ანაზდეულად მუნ აღზნდებოდა,
სადაცა მტერი გალაღებულა,
მისგან შემუსრვას არ მოკლავდა!

ვითარცა ჭექა, მიწა დატემა
მტერთა ზედ იყო ესრედ საზარლად;
სადაც იელვა მახვლამა მისმა,
მუნ მტრის სიცოცხლე განქარდა მსწრაფლად!

გუნდნი ღ გუნდნი გაჟვაცთა ჭსჩანან მამულის მიჯარველნი!
ზოგნი აზატის დამშობნი, ზოგნი თემურის მებრძოლნი!
აი ასპინძის გმირები, დივსებით თაყუან - ცემულნი,
რომელთ შეჭლებეს მტრის სისხლით მტკუნის ზვირთნი აღელებულ-
ნი!

აი სამასნი გმირები დუშეთით თბილისს მოსულნი ²⁾
მეფის შეწყენად, ღ მის წინ, მისთვსვე შეფიცებულნი:
„თუ გაგვიწყრება ღმერთი ღ გერა განკვსდევნეთ მტრის ძალი,
იუოს შერტსვენელ, ვინც ჩუწნგან, შინა წაგიდეს ცოცხალი!“

¹⁾ ზაქარია ანდრონიკაშვილი ქიზიყის მოურავი, დიდი ვაჟაკი; ლეანი ამას ეძახდენ „მიწის მგელად“.

²⁾ სამასნი არაგველნი მოვიდნენ თბილისს დუშეთიდან ალა-მაჰმად-ხანის შემოსვლის დროს, შეჭფიცეს მეფეს ღ ერთიც აღარ გამოვიდა ცოცხალი ომიდან. ესენი იყვნენ ვახტანგ ბატონიშვილის ხელ-ქვეით და კრწანისის ბალებთან დაიბოცნენ. (ნათქ. თ. აღიქვ. ვახ. ორბელიანისა-გან).

ღ ჯარდიწერეს შინს-ჯუჭარი... ვაჟკაცებრ კმაღლი...
 ღ შაკარდენებრ მავადდენს სნაჰსთა ურინცხვსა სიმრავლეს!
 შეჭსძრეს... გაჭყანტეს... მარამა... ზედ თავიღ თუსი დააკლეს!...
 თინი ვაჟკაცთა წმიდა არს... მათცა სიკუდილით შემოწმეს!...

თავ-განწირულმა გმირობამ გერს დასძლია შავ-მხვედრი...
 წახდა თბილისი ღ მასთან და მხო მკედი იკერი!...
 ღ სად დაჭსთხიეს გპირთ სისხლა. აწ კვძმ'სკრთ სიამით ბალთ მწუნეთ,
 მუნით მოისმის ლხანის ხმა გულ-უზრუნველთა მოღხინეთ!
 ღ მას წმიდასა აღაგსა, თავუან-საცემსა ღარსებით,
 გლახ-უმეტრება ფეს-ქუჭმე ჭსთრგუნავს გულითა უგრძნობით!...
 გპირნო, მამულის მაღიდნო, თქუჭნა ხართ ჩუჭნი დიდება!
 თქუჭნთა სახელთა ამაჟად წარმოსთქუამს შთამამაკლობა!

თქუჭნთა საქმეთა მოთხრობით მოხუცს ცრემლ-მოედინება,
 მხნეობით აღტაცებული ჭაბუგი კმაღსა მიჭსწუდება!

მ ხ ე დ ა რ ნ ი

გპირნო, მამულის მაღიდნო, თქუჭნა ხართ ჩუჭნი დიდება!
 თქუჭნთა სახელთა ამაჟად წარმოსთქუამს შთამამაკლობა!

თქუჭნთა საქმეთა მოთხრობით მოხუცს ცრემლ-მოედინება,
 მხნეობით აღტაცებული ჭაბუგი კმაღსა მისწუდება!

ს ა დ ლ ე გ რ ძ ე ლ ო

ველმწითევე ჩუჭნო,
 ძლიერო, ბრძენო!

აქ აკლია.

მხედარნი შენნი,
ერთგულნი, მხენი,

ვჭსრჭამთ შენს სადღეგრძელს მოწიწებითა!

გულნი ივერთა გრჭაქრჭ მსხრჭრჭლად მზადა, შენდა შესაივერ შე-
საწირაჲვად;
ტაძარი შენი ჰსდგას გულსა ჩრჭნსა, მოკედ მშვიდობის ჩრჭნდა
საგმეჲვად!

ძველი ივერი,
შენი ივერი,

შენდა მოჭმართავს თრჭაღსა ჳ გულსა;

შენგან მოეღის,
რამ ღაძმარს სწავლის

გრჭლად აღუნთებ ძველად გამქრალსა!

შენგან მოეღის,
ვით გაზაფხუღის

ერჭვილი მზისგან აღმოცენასა!

განახლებული,
განათლებული,

ტენიქსებრ იწეებს აღმა-ფრენასა!

მტრისა მძეჲვეღსა,
ჩრჭნსა მჲარვეღსა,

მარჭრჭნსა შენსა განავრცობ ჩრჭნსზე;

ახღის ცხოვრებით
აღვერჭვიღღებით,

ვითარცა მღელა მზის შარავანღზე!

მტრი შეძრჭუნღეს,
რამ მოახლავღეს

მხნობით დატულს, შენსა სამღრჭრჭასა!

თამარის დღენი,
დიდების დღენი,
შენ მოუგვინე შენსა ივერსა!...
ღმერთო, გვისმინე,
შეუეს მოჭუენე
ძლევა, გურთხევა, მაღლი ზეცეურ!
ჩუწნდა დიდებად,
ბედნიერებად,
შეუე გვიცოცხლე მრავალ-ჟამიურ!

მ ხ ე დ ა რ ნ ი

ღმერთო, გვისმინე,
შეუეს მოჭუენე
ძლევა, გურთხევა, მაღლი, ზეცეურ!
ჩუწნდა დიდებად,
ბედნიერებად,
შეუე გვიცოცხლე მრავალ-ჟამიურ!
მრავალ-ჟამიურ!
მრავალ-ჟამიურ!

ს ა დ ლ ე გ რ ძ ე ლ ო

ჰე მამულო სასურველო, ვინ გახსენოს, რომ მის გული
არ ათრთოლდეს სიხარულის აღტაცებითა აღუსილი?
ვინ გინილოს დროსა საშემს, არ დაჭსთხიოს თუსი სისხლი,
არა დაკლას თავი თუსი, შენ დიდებად, ვითა მსხუწრწლი!

ქართული ენის ენციკლოპედია

ვინ არ შეეჭვებოდა მას ადგილს, სადა აღგვეხილნეს მისი კელ თუაზნი?

სად ჭრბილდა მხიარული სიუმაწვილე ნათლად ჩუქნი?

სად გვიპარვიდა ნებოიერად ხევსა ალესით მშობლისა.

და სადა აღგვენოო პირველად გულს ცუნხლი სიყუარულსა!

სად აწ ნახისა რეკეთა კეკლეუნი, გულის მიმტანი,

ტაძრად მიდიან ცრემლითა ჩუქნივს მხურვალედ შლოცავნი!

სადა შეეჭვანთ ლაყვარლად ცისა კამარას მორთულსა,
მასზე მავალსა კელმწიფებრ მზეს ბრწყინვით განსხიგებულსა,
ღამით ვარსკვლავანს ფირფისსა, მთავართი განათობულსა,
სიღრცხლის მომთენს ჭაკისა, სუნხელერ შეხავებულსა!

სად მთანი ეინგის გვირგვინით არიან ცადმდე ასულნი
და მდინარენი სახილვით ზვიართის ზვიართებზედ მსროლელნი;
უფსკრულნი ჩაბხელებულნი, კლდენი თუალ-გადუწკდენკლნი,
სად მონადირე ჭსდევს ჯიხუსა და მის ქუჩს ჭვლენან ღრუბელნი!

სად კელსა, ფერით ზურმუხტნი, ნახდა აღმწუნდებთან,
მათზე კასკასით წყარონი გახარებულნი მობრბინ;
მათ სიკამკამეს ყუჩვილნი თავ-დახრით განცვიტრდებთან:
გულს მათი ხილვა უხარის, თუალთ გუალად უნატრებთან!

სხუა საქართუჭლო სადა არის, რომელი გუთსე ქუჭუნისა?
ერი—გულადი, ზურადი, მებრძოლი შავის ბედისა?!
შავთა დროთ კერა შეჭსტუალეს მის გული ადამანტისა,
იგივ მხნე, იგივ მღერალნი, მოყუარე თავის მიწისა!...

მამულასათვის ფიანა სახსრე ვჭსწათ სიამოვნებით
 დ იქმნეს აღუჭაგებული კეთილ-დღეობით, დიდებით;
 იქმნეს მის ქედი აღუჭანილ ცათამდის ქეთა მხხეობით,
 დ საუჭარულის მისდამი ვჭსწარობდეთ გუღსა აღგზნებით!

სოფელი იმად არა ღირს, კაცი ნატრობდეს უამს გრძელსა,
 თუ ეუღს მისი სიცოცხლე ვერა რას არგებს მამულსა!
 მის სადიდებლად ჩუჭნე შეჭსწედეთ უშიშრად ათასს მახვილსა,
 დ მოჭსწედეთ, თუ გი სიგუდილით ვადიდებთ მისსა სახელსა!

მ ხ ე ღ ა რ ნ ი

ჰე მამულა სასურველო, ვინ გახსენოს, რომ მის გული
 არ ათრთოლდეს სინარულის აღტაცებითა აღუწილი?
 ვინ გინილოს დროსა საშიშს, არ დაჭსწთხიოს თუსი სისხლი,
 არა დაკლას თავი თუსი, შენ დიდებლად, ვითა მსხუჭწრძლი!

ს ა დ ლ ე გ რ ძ ე ლ ო

ვაი ვინცა ეშხის ცვაზლით ჩემებრ გულსა მგუჯრად ჰხედვენ...
 მარამ, ჰე შენ მეგობრობავ, შეების ვასკუღავად აღგვეგზენ!
 გვინათლე ცხოვრებისა გზა, ზედა უჭავილნი მოჭსწყინენ,
 დ განვჭვლოთ გულის სიმტკიცით, შენც თანა-მგზავრად შეგვექმენ!

რა არის ჩუჭნი სიცოცხლე, თუ არა საქმე კეთილი?
 თუ არ აღვადგინთ დაცემულს, არ ვექმნეთ ნუგეშ-მცემელი?

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

თუ არა ვჭსდევნით ბორბოტსა, მართლის არა ვაკთ შუანკედი?
სხვის კუნესა თუ არ გუწუხებს, სხვისა არ გვესმის ტკივილი?

ამ ჭაჭრის გულის დანერგვით ვჭსდევნიდეთ სულ-მოკლეობას,
ვჭსდევნიდეთ ძალას დამხატველს ღ მისსა უსამართლობას;
ვჭსდევნიდეთ კაცის წამშილწველს, უშმინდურ ანგარებას:
ვჭსდევნიდეთ უოკელს, რაც უშლის კაცისა სულის მადლობას!...

მიეცით ნიჭსა გზა ფართო, თაუქანის-ცემა ღირსებას:
ნიჭსა აძლევს ზენა მხოლოდ კაცს ღ არა გუწარმულობას!
კაცი ის არის, ვინც არის ზეკარდმო მადლით ცნებული;
მის მხოლოდ ღუწაღი არს კეთილ, მით მხარე დაშეკებული!...

კმარა მოძღურობა .. დაკლით .. ვინ იცის ხუალ ვინ მო-
გუქვდეს?

ნაცუალად ღხინისა, იქნება. ვისმე გვითხრადენ სამარეს? *)
ახ! ვით ძნელ არს მკობრისთვის, მკობარსა რას მარსკედეს
ანუ სჭურეტდეს საშიშს ალაგს, შეშქეობას ვერ აძლევდეს!

მისთვის ეს უამი ღხინისა მოვჭსწვევითო, ვითა უჭავილი,
რომლისა სუნი, სიტურთვე, არა არს ჭურეთ გამქრადი!
ხუალის იმედით არ ვჭკაროთ ეს უამი მადხინებელი,
თვარა მერწმუნეთ, რომ ხუალე ხმირად არს მაცდუნებელი!

* ერევნის ფორსტატში მოჭკვლეს სვიმონ ვაჩნაძე ჭავან-ბულა-
ლის ომში გაბრიელ სოლოლაშვილი ღ ურდო აბბაცის სიახლოეს სვი-
მონ ჭავჭავაძე სამნივე მშვენიერნი ღ სავსე გონებითა ყმაწვილნი კაც-
ნი. გაბრიელ იყო დასახა; ჭავი ცენოსანი იმ დროს, როდესაც საქარ-
თველოში იყვნენ მრავალნი გამოჩენილნი ცენოსანნი

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

მეგობრობას წმიდას შევხსნიროთ სრულად რა გულისხმობს!
დაკლიოთ მისთვის იგივეა და აღთქმა არა გუთავიწოდეს...
ვიუწნეთ ცოცხალი მეგობრად, და ვინცა ომში დაეცეს,
ცრემლი, გუთხევა მეგობართ თან გაკაყულოთ სამარეს!

მ ' ე დ ა რ ნ ი

აწვე შევეძლოთ, ჭე მხანო! ვინ იცის ხელ ვინ მოგუთავდეს?
ნაცულად ლხინისა, იქნება, ვისმე გვითხრიდენ სამარეს.
ეს! ვით ძნელ არს მეგობრობისთვის, მეგობრისა რის მარხავდეს,
ანუ სტუტრეტდეს საშიშს ალაგს, შემწეობას ვერ აძლევდეს!

ს ა დ ლ ე გ რ ძ ე ლ ო

მხანო, ივიწუეთ მცირეს უამს მტერი, ომი და დიდება;
მთიგონეთ სიუწარული, რომლით სიცოცხლე გვიტეება,
რომლის შუქი აღგუთმადლებს, რომლით სული გვინათლდება,
რომლით კაცი მსუწნიერობს, მაშინ თუთ ღმერთს ემსგავსება!

სადა ხარ სიუწარულის დღე, აღარა უგმოიქცევი?
ღიმილით შენსა შეურასს ნუ თუ ამაოდ ვისურვი?
გულისა მხათი, ღამმარი, ნუ თუ ჩემთვის განჭკარდა
და ჩემი ბედნიერებაც წასულთა დღეთთან წარვიდა?...

გული რა იგრძნობს სიუწარულს, სიცოცხლეს მაშინ აჭეუვადეს!
ნეტარ ის უამი, რის სატროფო თავსა ჩუწნსა გუთავიწოდეს!

მას შეეჭვებოდა, შეეჭვებოდა, თავს ვეღარაფრად
 ხან უწყალოდ გულს გვიგულავდეს, ხან ღმობითა ნუგეშ-გუგუშავდეს!

რა ნახოს კეთილ უბედურებისა ტროფობისა ძნელთა ჭირებთა,
 ვის არ შეესა ეშნა გულს, არ ებრძვის გულის წელულებთა?
 მიჭნედეთ ვარდსა, მაშინ ჭიფენს უმეტეს სუნნელებთა,
 რადეს ნიაგი შესებით შეარყევს მისთა რტობთა!

სიუწარულისა აღითა ვის ჩუწნში გული ეწოდეს
 და სატროფოს სახე შარად ვის სულსა აღბეჭდვით თან ჭსდევდეს,
 ამა სთფელსა, მას რაჲ წინა-საბრკელად აღუდგეს?
 გულს სიუწარულით, კელს ხმალით, რას არა აღასრულებდეს?

მაშ აბა, ძმანო, გულის სატროფოსთა
 თვალა საესე შეეჭვებოდა წუგურობით;
 ვისურვოთ, რომელ მის ცრემლი ჭმუნვის
 გაშრეს, ვით ღვინო, ამა თვალით!

შეებისა დღენი მისთა არ შეჭვებოდა,
 არ ვნახოთ იგი ჭმუნვისა ღრუბლით!
 ახ, სატროფოს ხილვის დღე რას აღმოჭსნდეს,
 ენა გვემუნვოს მეტ სიხარულით!

ჭე ხემა ღმერთავ!
 აწ შენ მოგმართავ,
 მისმინო გულად შორით სიტყუანი:

ყოველ ჩემთ ფიქრთა,
 ჩემთ საუბართა,
 იღუმაღლ ოსურათ, ხარ შენ საგანი!
 თუ-არა შენზე,
 ვუბნობდი სხუაზე,
 ბრალი არს ენა ღ მის რეკრუანია!...

ვაი-თუ ჩემთან, უდროდ შავ-ბუღმან, აქ განმსაზღვრეს მეც
 ვაი-თუ მოკვებდე მეც ობოლ-მწირად, გულს არ დამეცეს სატ-
 არ მესმას მისი ხმა ნუგეშისა, სიკრუდილის უამის დამატკობელი?
 არა ვემთხვიო, ბაგით ძლივ-ცოცხლით, უგანასკნელად მშუჭნიერს
 რომ სახე მისი, თუალთა დასშუღმან, თანა-წარვიღო იმიერ სო-
 მუნ საშკებელად, მუნ სანუგეშოდ, & რათა მითვე ვმსრინა უკრუდა-
 ვება!...

რა გინდ მოკვებდე? მაინც შენდამო სულს სიუჭარული თანა
 არს უკრუდავება, სულის დატკობება, რომელს დასასრულ არა ექმნების;
 მაშ სახე სულის დამატკობელა, იმიერ სოფელს არ განგუ-
 ჯ სიუჭარული, სულის მაშეენა, სიცოცხლის-თანა არა დაჭმრტების,
 თვარა სიუჭარულს თუ დაკვებარკვიდე, უკრუდავებამან მის წილ რა
 უსიუჭარულად სასუფეველი, ვით სახურობიდე, ჩემთვის შეიქმნეს!...

მ ხ ე ლ ა რ ნ ი

მაშ ახა, ძმანო, ერთიც სატრაქოსთჳს
 ფიაღა სავსე შევსწათ წყურვილით;
 ვისურვოთ, რომელ მის ტრექლი ჭმუნვის
 გაწრეს ვით ღვინო ამა ფიაღით!...

ს ა დ ლ ე გ რ ძ ე ლ ო

ცისკარმან აღმოსავლეთი ვარდისა ფერად შეჭლება,
 ცას სინაჩული მოჭებინა ჯ ქუჭყანასა შეკება!
 აენტენ ცეცხლის აღებრივ შორს განბნეულნი ღრუბელნი;
 ცა მშუწნიერობს, ნათლდება... მასა შეკნატრით მხილველნი!

ილეკა ბიხდი ღამისა, ცაში ვარსკულაჳნი ჭქრებან.
 ათასის ხმებით ფრინველნი განთიადს მიეკებან!
 მოჭქრის დილისა ნიაჳიც გულისა მაგრილეჳელი,
 ფშვინვა დაწვეს ყუჳვილთა ჯ ბაღში ფოთოლთ შრიალი.

ოჭ, რა ღამაზად ილევიძებს ბუნება მიძინებული!
 დანუშდით... უუწი მიუგდეთ... ან გესმისთ, ჭკალობს ბუღბული?
 ირაკლის-თა წაც *) გამოჩნდა... აჭა მთაც კიდაობანისა!... **)
 აი მევირბაღა ზანგიცა ჯ ბურჯნი ერეჳანისა!...

*) სარდლის ბაღთან ირაკლის თაფაა, მარჯვენაც ზანგისა. ამ გორაზე იდგა მეფე ირაკლი როდესაც დაიმორჩილა ერეჳანი.

**) არარაგის მთა.

ვიშ ამ დილასა, ამ ჭკერს, ბუნების განმაცხოველსა,
 გულისა ჭმუნვის გამქარველს, სიცოცხლის დამატკობელსა!...
 ღმერთო, ვის მიჭსწუდეს შენგან ქმნილს, მისს ზერ უთვალავს შეე-
 ნებს?
 სიბნელეს აქრობს ნათელით, სიგუდილით ჭბადაც ცხოვრებას!...

ურდულს შეიძრა... ხმაურებს... დაჭკერს ხალარა ცისკრისა...
 განეშხადება საომრად რაზმი & რაზმი ჯარასა!
 აი თოფიცა გავარდა... აი ჭბობის ცხენი მსუდრისა!...
 ამ მშვენიერსა დილასა, კაცს რად ჭსურს სისხლი კაცისა?

ხაჭუნტ აუღგეთ, ძმანო, & ერთიც გამარჯვებისა დაკლიეთ!
 & ღღეს ვინც ველარ დაბრუნდეს, ის ცრემლით მოვიხსენიეთ!...
 დასრულდა, განჭქრა, სიზმარებრ ესე ღზინიცა დამისა...
 წარვიდეთ, სადაც მიგვიწოდს ხმა საიდუმლო მსუდრისა!...

თ. ალექ. ვახ. - ძმის ორბელიანს

აწ სად აჩიან იგინი, მას ჟამს ღზინში ვინც აუჩენენ?
 ძმანი & ცოლნი, ვაჟ-კაცნი, რომელნი ხილვით გუალხენდენ?...
 განგკომოდნენ გულის ხანობნი, ვინცა გულითა გვიუჭარდენ,
 თუაღთ მიგვეფარენ... წავიდენ... ძუჭლთაგან დაგშითი მე & შენ!...

ან ეს რაცა ვჭსთქვი, რადა ვჭსთქვი; თუ რაც მინდოდა, კერა
 ვჭსთქვი?
 & კერ ვჭსთქვი რაცა, ის წელულად გულს დამშთა & მით ვიტანჯვი!...

მარამ, თუ ვინმე აქ ჭბოვა ჭაზრი ნაცნობი გულისა
ვივიწებ, რატ ვჭსვი სიმწარე ეკლანს გზაზე სოფლისა!...

ან რაღას ვეღი სოფლისაგან, რა მინარიან, რა მინდა?
რატ ვიყავ, იგი აღარ ვარ: ვერც კი ვჭგრძნობ, რატა მიუწარდა.
დღე უოველ, ჟამი უოველი მაკლებს რასამე კეთილსა.
ჭმმზერ მწუხარებით მომავალს ჭ ვჭსწვეველი იუჭად წასულსა...

თამარ მეფის სახე ბეთანიის ეპკლესიაში

შენს წმინდას სახეს,
შეენებით სავსეს,
სახიერებით განსხივებულსა,
გემზერ კრძალვითა,
ოაყვან-ცემითა,
ცრემლ - მორეულა გემთხვევი ივერთა!

*

მინარის, — გიმზერ!
ჭმსწუხარ — ჭ გიმზერ
ღ ესრეთ მზერა მსურს სიკუდილამდე,
არ გამოვფხინდდე,
რემ აღარ ვჭგრძნობდე,
ჩემის სამშობლას სულით დაცემას!...

*

ეკავილოვანა
წალკოტი შენი,
შენის დიდების სხავ-მფგლეუელი,

აღარა ჭშკენის,
 აღარ გვიბრწყინვის,
 შავ-დრწოთა*) ძალით ივერ წახდენილი!...

*

ღ ვით წასულსა,
 სიზმარსა ტბილსა,
 მზეს, დიდებულად ჩასკენებულსა,
 ვიგონებთ შენს დრწოს,
 გულა გვიმატრწოს,
 სრულად არ წავჭვსწედეთ ცის შემრისხავნი!...

*

ხნით დამაშურაღვი
 დაღონებულვი,
 შენადგე მეფევე მოკელ ვედრებით:
 მოხელა ბედ-გრულს
 შენს სატრეოს მამულს,
 ღა ჭვარით**) შენით აკურთხეა კვალად,

*

შენი ივერი:
 აღსდგეს ძლიერი,
 დაღგეს ერთად სხუათ ერთა შორის

*) შემოსვლა ლანგ-თემურისა ღ შაჰ-აბაზისა, რომელთა საშინლად გააოხრეს ჩვენი ქვეყანა: ქართველთა დაარქვეს შავი დრო: ამათ შემოსვლასა.

**) როდესაც საქართველოს ჭვარი შეიყრებოდა სალაშქროდ, თამარ მეფე თვით აკურთხებდა მას ჭვარსა ჭვარიითა.

წმიდით სარდარით,
ენით მდიდარით
სწავლისა შუქით განათებული!

*

ღნე ამაღლებით,
ძლევის დიდებით,
სამშობლოს მიწის სიუკარულითა! —

ღ გაგვიცოცხლდეს,
რომ კვლავც მოგვესმეს,
სიტყუა ქართული რუსთაველისა.

*

რომ განვიღვიძნეთ,
სუფით განახლდეთ,
ღ გაჭქრეს ბნელი უმეცრობისა!...
... მაჩამ ცად თუაფსა,
გაქმეს მიცრულნი,
ღ მე ვეღარ მცნობ გულ შემუსვრილსა,

*

დამცარებულსა,
ხმა-მიღებულსა,
ბედ დაკარგულის ივერიის ძეს!...
ეჭვით აღესილსა,
უსასოდ ქმნილსა,
გულ-უიმედოს, გაუნარებელს!...

*

... ვა თუ რაც წახდეს,
ვეღარა აღჭსდგეს,
ვეღარ აღუწავდეს ახლის შკენებით?

ღ წაგ დაეცა,

ის წარიტაცა.

შავძან უარანმა, ვით უმწე მსხუტრძლი?

*

... ჭე ცრუ სოფელა,

დაუნდაბელო,

შენში კეთილი სად არს ფერ უცვლელ?...
დიდება ჩუტნა,

ცად სხივ-მიმუენი,

ნუ თუ ესლა გვაქუს, კჭხედავ რასაცა?

*

დაურუებულსა,

გზა-შეუვალსა,

უდაბურს ტეეში ტაძარს დარღვეულს,

სად სახე მეფის,

დიდის თამარის,

ჭსჩანს ძველს კედელზედ გამოხატულად!...

1877 წ.

მუზა გოჭულაძე

რას მიუურებ ავრე გაკვირვებითა,
ნუ თუ სახე არ გინახავს მუშისა?
მკერდი ღია, ოფლით გასვრილ, მტკრიანი,
ფერით რვინა, კისერ ჩაყანგებული,

გატი გულით დახატული ბედითა,
სიყრმიდანვე სიღარიბით დეკნილი,
ვის სიტყვებზე ტანჯვად გადაჭქცევიას
შოვნისათვის მხოლოდ ლუკმა-პურისა!...

*

ან რა გიკვირს? ჩემს შუბლზედა ღარები,
წვერ-ფეხებში უღრმად გათეთრებული
ნიშნისა გულში ღრმათა ტკივილთა,
დიდთა შრომათ, ღრმათ ფიქრებთა მწარეთა,
უმიედლოდ, უნუგეშოდ უფუნისა!...
ჭსჩანს, არ იტი, რომ, არიან ღარიბნიც,
არის სადმე სიმწარითა ცხოვრება!...

*

ნუ გიკვირს კი, ჭსჯობს ჩემს გულში ჩახედო,
წაიგითხო სიმწარისა ამბები :
ძმის ღალატი მოუვასთაგან დახატვარ,
მეგობრისგან იუდასი ამბორი,
საყვარლისგან -- წვეული სიყვარული,
ნაზის კელით გულს დასმულნი დაღები!...
სოფლის გარე უწყალოდ განდეკნილსა
დამაკვიწუდა რატა ვიყავ ოდესმე! ..
ღ აწ მხოლოდ დამჭმთა ესე ჩემს ბედად:
ტანჯვით შრომა, ღოფლით ძებნა ლუკმისა...
ღ მიდის დღე, მიდის ღამე ამ უფოთით!

*

ნუ მიუერებ ასე გამწარქეულსა?
 სიღარიბე მეტად ძნელი ყოფილა...
 მე ვმუშაობ... სხუანი კი იმღერიან,
 ბედნიერნი, გულითა უზრუნველნი!...
 ბაღით მესმის ჭინჭრის, ლხინის ხმა,
 სავათნაგას გულ-დამწველი სიტყვები...
 გულით მინდა მეც აქედამ ხმა მივჭსტე;
 მარამ მრცხვენის; მე მათი რა ტოლი ვარ.
 ზღვრამდ გჭმალავ გულში სიმწარის ოზვრას,
 მალევით ვიწმენდ თვალში მორეულს ცრემლსა...
 ეჭვ, ვის ესმის, თუ სადღაც მუშა ჰქვნიეს!...

*

მაშ ვინა ვარ, რა მჭკვიან ამ სოფელში,
 თუ სიამის ერთი დღეც არ მახსოვდეს?
 საჭაბუკე ტანჯვით შრომამ წაიღო
 ზვერ ვეზ ვეზად მომავალშიც ნუგეშსა,
 მცირედს სხივსა სიხარულსა ნათლისას...
 წყუღ იუოს, ვინცა მუშა აგურთხა,
 მოკლებული ყოველ-გუნარის შეებისა,
 გატთა შორის კაცად არ მიჩნეული!...

*

რას მიუერებ დაღონებულს, ფერ-მიხდილს?
 მოკვებუცდი ზღვრა ნაქმის მოსაგონებლად,
 თუ არ ჩემი ვაებითა ცხოვრება?
 რა მიამა? რამ მოკვებუ, რა ვინანო?...
 რა ვინანო? რამ მოკვებუ, რა ვინანო?...

როგორც მოკლე ისე განვალ ამ სოფლით,
 სიცოცხლისვე დრესა დაკვიწებულნი!...
 რათ ვიშობე, თუ ეს ბედი თან დამტყუა?
 ვინ ვადიჯო, ვინ დაგჭსწვევლო? არ გიცი!
 მაგრამ ჩემთვის დღე სიმწარით ღამდება...
 რათა? რისთვის? ვის რა ვირი მოკვძარე?...

*

რათ მიუწრე აგრე გაოცებულნი?
 ნუ თუ მართლა, კაციც არა გგონივარ,
 რადგანაც ვარ სიღარიბის სამოსლით
 არა მქონდეს კეთილისა გრძნობაცა!...
 მაშა მღუღელი ღაშარაკს რომ დამიწებს,
 ეურს რათ ვუგდებ გონება - მიზიდული?...
 მის სიტყვები, ზოგჯერ თუმცა არ მესმის,
 მაგრამ გულს კი უხარბან მათ სმენს!
 სულს მიმაგრებს ძალი ნუგეშ - ცემისა,
 ზეციურის მადლით განათებული.
 გულში ქქრება ღელვა სიბოროტისა...
 ვჭკრძნობ სიმშვიდეს... ღოცვას ვიგონებ...
 მაგონდება დღენი უმაწვილობისა,
 ხმა დედისა, მისი ტბილი აჟერსი...
 თუალ-წინ ვჭკედავ დიდხანს დაკვიწებულთა...
 ღ ალარ ვჭსწვევ ჩემს შობის დღეს, ჩემს ბედსა!...
 მაშინ შრომაც დიდად მიაღვილდება,

ღ მას ღამეს მძინავს ისე მშვიდობით
თითქოს ჩემს ქოხს დაჭყრინვენ ანგელოზნი!...

*

განცხრომის ძეგ, ნებიერად გაზდილა,
ეს ქუჩყანა შენთვის არის შექმნილი!
ველო სიმწვანე, ცის ღაჟვარდი, მზის შუქი,
გაზაიხული სუნნელების ნაჟით,
შენ გეტროფიან, გახარებენ, გატკობობენ!
შენთვის ჭბრწეინვენ თვთ ღამაზნი თვალებიც;
ნაზი წელი რხევით შენგენ რონინებს;
მიმღჭქრიან შენთვის ზღუაშა ხომალდნიც;
ველოვნების ძვირთ საუნჯეთ მზიდველნი,
თვთ მეც, მეშა. ჩემის ღონით, ოფლითა,
შენთვისა ვარ დაბადებით მსახურად:
დიღითვე გჭტვი ქუჩის უწმინდურებას,
რომ მის სუნი არ ეწეინოს შენს ცხვირსა,
ღ შორით გმზერ, კრძალვით ძლოდე წყალობის...
შენ ხარ მეუვე... მე ძალღადაც არ მაგდებ!...
რათა? რისთვის? ვის რა ვირი მოგჭმარე?

*

რადა გითხრა, ნუ თუ ესლაც ვერ მიჭხვდი,
რა ძნელია შოვნა ლუგმა-პურისა?
როგორ ახდენს სიღარიბე კაცის გულს
ღ აბნელებს სულის სხივსა, გონებას?

ქმ, ძმავ, წადი შენ - შენს გზაზე სიმღერით...
მე ჩემს ბარგსა როგორმე იქ მოვიხსნი...
სად მე ზ შენ ვიქმნებით თანა-სწორნი,
საუკუნოს განსასვენსა აღვსა!...

ფსალმუნნი

ვინა აღვიდეს შაღასა მას შთასა წმიდასა,
სადა ჭგალობენ ანგელოზნი ღუთისა დიდებას?...
— სულითა წრფელი, მშვიდა გულით, ფიქრით განწმენდილ,
ვის არ შეუბოზაკვის გული ძმისა განკითხვად,
ღ სიუწარფლით შეიწვალა ცდომილი გნებით...
ვინცა ამ სოფლის დიდებასა, მხეებრ მნათობსა,
მონებრ არ მიჰსდევს, ჭსტნობს რა მისს შუქს ფუტ-წარმავალსა;
ვინც ძლიერებას ხმითა შაღლით ამცნო სიმაართლე
ღ ძმას დატყუებს მიჰსცა კელი ზ აღადგინა!...
იგი აღვიდეს შაღასა მას შთასა წმიდასა
ღუთისა დიდებისა გალობითა ნათელ-მოსული.

პასუხი ზვილმბთა

ჰე განუსჯელნო,
უმადლო-შვილნო,
საუბედუროდ ცუდს დროს შობილნო!
სადღაც მიმაღვით,
რას ჰქროტავთ, ჰკნავით,
გაბოროტებით რათა ჰსწეკვთ მამათ?...
უკადრისობით
ღ უმეცრებით,
ვერ დაახველებთ მათ სახსენებელს;
მხოლოდ თქუწნთ სიტყუწნობთ,
თქუწნვე ინანებთ,
თქუწნსვე გუღს უგებნს უსამართლობა!
დრო მამებისა,
მამაცობისა,
წარვიდა მათთა სახელთა ქებით! *)
მამანი თქუწნნი,
თავის დროს ძენი,
თავის დროს იყუნენ სახელოკანნი!...

*) ღენერალი ივანე აფხაზი, ალექ: ჭავჭავ: ვასილი ბებუთოვი, მოსე არღუთ: ივანე ანდრონ:, ზაქ:, ილია ჭ სოსიკო ორბელი:, იასონ ჭ ნიკო ჭავჭავ:, ნიკო ერისთავი, ნიკო ამილახვარი, დავით ვანგაზოვი, ზაქ: ანდრონ:. ივანე ბაგრატიონი, იოსებ თარნ:, ქობულდოვი, სვიმ: შალიკოვი, ბაქრაძე ჭ ას სამოცნი სვანნი დაზოცილნი ჭ დაჭრილნი უკანასკნელს ბრძოლაში! ესენი უნდა იყვნენ თქვენგან გასაღონძღავნი?

ოსმალ-სპარსები,
 დაღისტნის მთები,
 ქებით გეტყვიან დიდთა მათ საქმეთ!
 მათ დაიფარეს,
 სისხლით დაიტყვეს,
 სისხლ-შემოსილი მამული თვისა,
 ჯ სასო ღმთისა,
 მტყულები ერისა,
 ენა, საუღარი, საწმუნოებს!...

*

.....

დრო შეიცვალა...
 გაშეუდა ჭსწაკვლა,
 გაგელათ შეიღებს სახლი სიბრძნისა!
 ჭსწაკვლის მამები,
 შრომურთა,
 თქვენთვის მოცლილნი, თქვენთვის მქადაგნი,
 თქვენ გაჭსწაკვებდენ
 ჯ მზად გაძლეკდენ,
 რაც შეეძინათ საგუნოებს!...
 ჩვენც ვწინუგემობდით,
 გულით ვწინარობდით,
 შვილი მამასა ემჯობინებს!

ზ მოკელოდათ
 დიდის იმედით,
 სისარგუნისა ღელვით აღუწიღნი!
 ვითმინოთ, მოკლენ,
 ზ განგვინათენ
 ჭსწავლისა ღამშროთ დაგრდომილს მხარეს!
 ჩუწნტ მიუკეპით,
 მხიარულებით,
 დირსთა შეიღებთა გურთხევის სიტყვით!...

*

მოვიდნენ... ზ რა?
 სულ ჩაკეშვარა...
 ვაი ჩუწნს იმედს... ვაი თქუწნს მოსკლას!...
 ჰირუწლად იწყეს,
 შეკლა გამართეს...*) 1868
 ვჭსთქვით: ახლა მხარე გაგვინათლდება!...
 ერმანი საწყალნი,
 უბიწო-გულნი,
 ჭსწავლად მისულნი, წაჭხდნენ მნეობით!...
 უსასოება,
 ურწმუნოება,
 უმანგო-გულთში ღრმად ჩაუნკრკეს:

*) შეკლა ყ...ისა.

„ღმრთეობა რათ გკინდა? *)

ღმერთი რათ გკინდა?

ჩუქნი გონება არს ჩუქნი ღმერთი!...“

ღ დაიწყებდა

თქუნი აქ მოსვლა,

ღ თქუნი სიბრძნის ნაყოფი შხამი!

ღმერთი არ არის?...

შენთვის ნუ არის!

შენ რა გაწუხებს, რამე ჭსუფევეს სხვისთვის?

*

სხუათა ხელი ჭუქს

გეთიღსა საქმეს:

სტამბით მიჭუთინონ სწავლა მამულს!...
აღინდენ მწერლები,

ჟურნალისტები,

ჟურნალისტები,

გაი საბრძოლეს...გაი ჩუქნი ენას!...*)

მათ უსწავდეათა,

ცრუ-რუსთაველთა,

სრულ წაკვირებულს ენა მდიდარი,

ენა მაღალი,

მის ძალი, მადლი,

უწყალოდ წახდა უწმინდურთ კელში!...

*) ნათქვამი იმავე უკოლის მოწაფისაგან, ლ. მე...საგან.

*) წიკიტინეთ დროებაა ღ იხილავთ ქართულის ენის დაპრანჭვას.

ერის ცხოვრება,
 მისი დიდება,
 მის ისტორია, დაცულ არს ენათ.
 რა ენა წახდეს,
 ერთი დაეცეს...
 წაეცხოს ჩირქი ტაძარსა წმიდას!...

*

ახლა რას ელით?
 მამათ რათ ჭსწყეკლით?
 ვიგემეთ თქუწნის ღვაწლის ნაყოფი!...
 ძველთ უძველესი
 არს ესე წესი,
 რაც კერ ჭქმნეს მამათ, ისი ჭქმნან შვილთა!
 შვილნო, გამოჩნდით,
 ჭსწავლითა, საქმით!
 მამის გალანძღვა შვილს კერ ადიდებს!
 ცუდ-მეტყუწლებით,
 კერ ამაღლდებით.
 დიდებას ეძებთ? კეთილი ჭქმენით!
 თქუწნი დიდება
 ჩუწნც გვიამება:
 მის სხივის შუქი ჩუწნც მოგვინათებს!...

აჭა დიდების
ღ სახელ-ქების
ასწარყენია თქუწნთუხ დატლილი!...
რალსა ელით?
რატომ გვირგვინით
არ შეიძოსვის, ვინცა გუკოთ ღირსი?...
რომ ბრძოლის ტეტნლი,
აჭსტუდეს ფიტხელი,
ხმლისა ტრიალით, ძლევის უიყინით,
იმ თქუწნმა გმირმა,
სუღით ძლეერმა,
გელს ბირალით, ძირს დაჭსტეს უარსი!...
რომ მისმა ხმამა,
ქუხლის მსგავსმა,
შეჭსძრას ქუჭყანა მის აღსადგენად?...
ვაი საბრალოს,
ხუწნს საქართუელოს,
თქუწნ დაქბადეთ მის სადიდეზად!...

*

ან სად არიან?
აღარ ისძიან
თავისუფლების მაღალ-ძრავები!...
„მოუჭასს — შეწეკნა,
ბორბოსა — დეკნა,
საზოგადობის სუღით აღდგენა!...

ერთობა, ძმობა,
 წნეთ ამაღლება,
 მამულისათვის თავის განწირვა!...“
 სიტყუა სიტყუა
 საქმე გი — სხუა...
 ოქროს ჟაჭვი ჭსვობს თავისუფლებას!...

*

გონების ბრწყინვას,
 ჭანჩუების ელვას,
 წმინდისა გულით გეთიღის თესვას,
 ნეტავი მიჭსუდეთ,
 ნეტავი მიჭსწუდეთ.
 მაღალსა ცასში შავარდნის ფრენას!...
 & გულით ოჭსრავს
 ის, ვინცა ჭხედავს
 თქუჩნსა სიტაცხლეს ფუჭად მიმავალს...
 თქუჩნსა უქმობას,
 აჩანობას,
 & უმეტრების ამაყობას!...

*

ჭე, სასურველთ,
 გმირთა მამულთ,
 ნუ თუ შენ შაროლად ესრეთ დამცირდი,

რამ შენს ბედსა,
შენს იმედსა,
დაკკელშიწიფნენ წრუ-პოეტები?
წრუ-ლიბერალნი,
პატრიოტები,
მ...ს....ი, შეველე, შელიქაღები?...

შენი ნაწილია

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

- თავ. გრ. ორბელიანის ლექსები, ფასი 30 გ.
- თავ. ალექსანდრე ჭავჭავაძე ორბელიანის ნაწერი და ოთხი
ლექსი თ. ვახტანგ ორბელიანისა, ფასი. 50 გ.
- „ბატონიშვილი ირაკლი შირველის დრო, ტრაგედია ოთხს
მოქმედებად. თ. ალექსანდრე ორბელიანისა, ფასი . . . 30 გ.
- გლეჯა ირაკლი მეორისა, თქმული სოფოროს მსაჯული-
სა, ფასი 5 გ.

ჩაბრუნებულია
N 13.

ს ა რ ჩ ე ბ ი

ანტონს	1
წკრილი ლექსები	2
ქმ. ჭკუ.....სას	3
მტირალი ნ... ს...	6
მუხამბაზი. (ნუ მასშევ ღვინოს...).	6
მ...დმი. (მნათობო თვით შენ აღმისსენ).	7
გამოსალმება ს—ს	8
მირწაჟანას კუბიტაჟია	9
ღავითს. (ჟუგოჯსვიდამ)	10
ღსინი. (მიბაძვა ჰუშკინისა)	11
ღამე	11
იარალის	13
ვირი ჭ ბულბული. (კრილოვიდამ)	17
სოთელენი ჭ მდინარე. (კრილოვიდამ)	18
ნადირთა ჭირი. (კრილოვიდამ)	19
მუხამბაზი. (არავისთვის მე დღეს არა მცალიან)	22
საკათნავას მიბაძვა	25
სალომეს ბეჟანა მკერკალის მაგიერ	27
ნ... (ჭე საუვარელო, ვის მიერ)	29
ჩემს დას ეუეშისა.	30
მუხამბაზი. (სულით ერთხო მოღსინენო...)	34
ს...ს. (ვარდი ხარ? არა...)	36

მ...ღმი. (თაკვანისმცემელთ)	38
ხემი კპიტათია	39
რეს გხედავ მნათი	39
ახომში დ. აპ.	40
ვინცა გნახოს, გუჯავცა გნახოს	42
სადამო გამოსაღმებისა	43
ჭეი გონება	45
მიბაძვა ჰუშკინისა	45
მოგონება	46
დიმიტ. რნ—ის დარღები	48
მუხამბაზი. (ფაჰიანასი)	49
ფექსი ფერმონტოვიდამ	51
სადლეგრძელა	52
თ. ალექ. კან.-ძეს რბეღიანს	72
თამარ მეფის სახე ბეთანიის ეკკლესიაში	73
მუშა ბოქუღაძე	76
ფსალმენი	81
ზასუნთი შვილებთ	82

გამომცემისაზად

თავადის გრიგოლ ორბელიანის ლექსები პირველად 1873 წ. თბილისში. — გამოცდა, პატივცემულმა უფ. პეტრე უმიკაშვილმა, რომელსაც „ქართული წიგნთა გამომცემი ამხანაგობა“ უძღვნის დიდს უგულისადაც მადლობას, რადგანაც მან შეკრიბა ქართული სხვა და სხვა ჟურნალებიდან და გამოცდა ცალკე.

ეს მეორე გამოცემა გადმოიბეჭდა უფ. პეტრე უმიკაშვილის შეკრებილი გამოცემიდან. მხოლოდ ზოგიერთი ლექსები ავტორმა ხელახლად გადაასწორა და აგრეთვე მიუძღვა ოთხი სხვა ლექსი, რომლებიც პირველს გამოცემაში არ არის დაბეჭდილნი; პირველი: „თამარ-მთუის სახე ბეთანის ეკლესიაში“, რომელიც 1877 წ. გაზეთს „ივერიაში“ დაიბეჭდა და შემდეგ ავტორის ცვლილებით 1878 წ. ერთს ჩემგან გამოცემულს „ლექსთა კრებაში“ მეორე „მუშა ბოქუღაძე“ ესეც 1877 წ. გაზეთს „ივერიაში“ დაიბეჭდა და მეორეს „უსაღმუნი“ 1879 წ. ჟურნალ „ივერიის“ 5 და 6 წიგნში. — „პასუხი შვილებთა“ ეს დაიბეჭდა 1874 წ. ერთს „ცისკრის“ №-ში, რომელსაც ეხლა ზოგიერთი ადგილები დაუმატა და დაიბეჭდა ისე.

მე მთავარს აქ უფ. პეტრე უმიკაშვილის შენიშვნა, პირველის გამოცემისა; რომელიც საჭიროთ ვრაცხეთ, აქვე დაგვიბეჭდა.

თავადის გრიგოლ ორბელიანის ლექსები დღევანდლამდე აქა-იქა გაფანტული იყო სხვა და სხვა ქართულს ჟურნალებში,

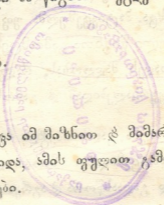

ქართული ენის ენციკლოპედია

„ცისკარში“, „საქართველოს მოამბეში“ და „კრებულში“, გარდა
რამდენისამე ლექსებისა (იხ. 3, 22, 47 და 50 გვ.). ცალკედ
გამოცემულია უფ. ივანე კერესელიძისგან 1871 წ. მხროდ
„სადღეგრძელა“. ესღა შეკრებილ იქმნა უკვლავ ლექსები, და ვტო-
რისგან გასწორებული ამ წიგნში იბეჭდება წელიწადთა რიგ-
ბით.“

3. უ.

1873 წ. მაისის 25.
თბილისი.

ეს წიგნი გამოიცა იმ მიზნით და მიმართვით, რომ თუ ეს
ლექსები მალე გაიხუროს, ამის ფულით გამოიცემა თ. ალექსანდ-
რე შავჭავჭავაძის ლექსები.

ამხანაურმა პერიოდიკის პირი ზ. კიკინაძე

1879 წ. დეკემბრის 10-ს
ქ. თბილისს.

